

Partnervold i Danmark 2020

Mai Heide Ottosen og Stine Vernstrøm Østergaard

Lev
~~uden~~
~~vold~~

VIVE

Partnervold i Danmark 2020

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-040-5

Arkivfoto: Lars Degnbol/VIVE

Projekt: 302064

Finansiering: Lev Uden Vold

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Partnervold er et socialt problem, som kan have helbredsmæssige konsekvenser for den voldsudsatte, men som også berører omgivelserne, særligt familiens børn og de nære pårørende.

Denne rapport indkredser, hvor udbredt partnervold er i den voksne befolkning i Danmark ved at fokusere på forskellige partnervoldsformer, dvs. fysisk, psykisk, seksuel og økonomisk partnervold. Desuden belyser undersøgelsen, om omfanget af partnervold har ændret sig fra 2012 til 2020 og viser endvidere resultater om risikofaktorer for partnervold og om sammenhænge mellem partnervold og psykosocial udsathed. Endelig belyser rapporten, i hvilket omfang partnervolden kommer til politiets kendskab. Rapporten bygger videre på resultaterne fra en tidligere rapport om psykisk partnervold, som VIVE udgav i 2018.

Rapporten baserer sig på tre bølger af spørgeskemaundersøgelsen *"SHILD – Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark"*, der er gennemført i 2012, 2016 og 2020 og koblet med registerdata.

Undersøgelsen er udarbejdet af analytiker Stine Vernstrøm Østergaard og seniorforsker Mai Heide Ottosen, der har været projektleder for undersøgelsen.

Manuskriptet har været i eksternt review, og vi takker for konstruktive kommentarer.

Undersøgelsen er rekvireret og finansieret af Lev Uden Vold.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social

Indhold

Sammenfatning	6
1 Indledning.....	10
1.1 Baggrund	10
1.2 Formål	10
1.3 Tidligere undersøgelser om partnervoldsforekomst i Danmark	11
1.4 Rapportens disposition	17
2 Undersøgelsens datagrundlag og metoder.....	18
2.1 Datasættet.....	18
2.2 Måling af partnervold.....	18
2.3 SHILD 2020 – gennemførsel, svarprocent og vægtning	20
2.4 Anvendte metoder	21
3 Forekomst af partnervold i 2020	23
3.1 Indledning	23
3.2 Forekomst af partnervold i 2020	23
3.3 Relationen til udøveren.....	25
3.4 Partnervoldens karakter: Sammenhæng mellem forskellige former for partnervold	28
3.5 Erfaringer med vedvarende partnervold (2012, 2016 hhv. 2020)	31
3.6 Udviklingen i partnervold og andre former for perioden 2012-2020.....	32
3.7 Opsamling og diskussion.....	34
4 Sociale karakteristika og risici for partnervold.....	36
4.1 Indledning	36
4.2 Metodiske overvejelser og fremgangsmåde	37
4.3 Resultater om betydende risikofaktorer for partnervold	40
4.4 Akkumulerede risici for partnervold	42
4.5 Opsamling og diskussion.....	45
5 Partnervold og psykosocial udsathed.....	47
5.1 Indledning	47
5.2 Sammenhænge mellem polyviktisering og angstlidelser hhv. lav livstilfredshed.	48
5.3 Sammenhænge mellem partnervold og psykosocial udsathed over tid.....	50
5.4 Opsamling og diskussion.....	54
6 Politianmeldelser om partnervold.....	55
6.1 Indledning	55
6.2 Politianmeldelser og mørketal.....	56
6.3 Sociale karakteristika blandt dem, der anmelder partnervold.....	58

6.4	Sammenhæng mellem anmeldelseshyppighed og det at modtage hjælp og støtte i andre kontekster	58
6.5	Opsamling og diskussion.....	60
Litteratur		61
Bilag 1	Bilagstabeller	66

Sammenfatning

Formål

Denne rapport er en opdatering og udbygning af en tidligere undersøgelse om partner-vold, som VIVE udgav i 2018 *Psykisk partnervold – en kvantitativ kortlægning*.

På baggrund af nye SHILD-data¹, som er indsamlet i 2020, indkredser den aktuelle rapport, hvor udbredt partnervold er i den voksne, danske befolkning ud fra indikatorer på følgende partnervoldsformer: fysisk, psykisk, seksuel og økonomisk partnervold. I forlængelse heraf belyses det, om forekomsten af partnervold har ændret sig fra 2012 til 2020. Rapporten viser endvidere resultater om sociale baggrundsforhold, der kan være risikofaktorer for partnervold, og om udvalgte sammenhænge mellem partnervold og psykosocial udsathed. Endelig sætter undersøgelsen fokus på det såkaldte mørketal, det vil sige, i hvilket omfang partnervolden kommer til politiets kendskab.

Hovedresultater

Udbredelse af partnervold

Undersøgelsen belyser forekomsten af partnervold i den voksne befolkning i Danmark ved at anvende indikatorer på fysisk, psykisk, seksuel og økonomisk partnervold. Data fra SHILD-2020 viser, at 4,5 pct. af de kvindelige respondenter og 2,4 pct. af de mandlige respondenter har oplyst, at de har været udsat for mindst en af disse fire partnervoldsformer inden for det seneste år. Voldshændelserne spænder antagelig fra enkeltstående og mindre grov vold til vold, som har en gentagende og mere grov karakter. Omsætter man de forholdsvis små procentdele til et antal, estimerer vi, at ca. 82.000 kvinder (mellem 74.000 og 89.000) og 43.000 mænd (mellem 37.000 og 50.000) årligt er udsat for partnervold. Dette estimat er imidlertid behæftet med en betydelig usikkerhed og skal derfor anvendes med varsomhed.

Undersøgelsen viser, at psykisk partnervold er den hyppigst oplevede form for vold blandt både mænd og kvinder, mens økonomisk partnervold er et relativt sjældent fænomen. Uanset hvilken voldsform, der er tale om, er kvinder imidlertid signifikant hyppigere udsat for partnervold end mænd.

Undersøgelsen belyser, om partnervold udøves af en nuværende eller tidligere partner, og den viser, at kvinder hyppigere bliver udsat for fysisk vold af en tidligere partner, mens mænd hyppigere oplever denne form for vold i deres nuværende parrelation. Det samme mønster ses som tendenser ved andre partnervoldsformer. Forskellene kan indikere, at den partnervold, som kvinder udsættes for, har en mere alvorlig karakter.

Analyserne viser i forlængelse heraf, at fraskilte personer hyppigere har erfaringer med at være udsat for partnervold. Blandt dem, der er blevet skilt i året forud for dataindsamlingen eller senere, rapporterer 37 pct. af kvinderne og 14 pct. af mændene, at de har oplevet partnervold inden for det seneste år. Undersøgelsen kan ikke klarlægge, om

¹ Spørgeskemaundersøgelsen SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark) er gennemført i 2012, 2016 og 2020 og koblet med registerdata.

partnervolden er årsag til skilsmissen, eller om den indtræffer som en reaktion på et bebudet eller effektueret samlivsbrud, men den sandsynliggør, at partnervold og samlivsbrud er nært forbundne fænomener, særligt for kvinder.

Flertallet af partnervoldsudsatte mænd og kvinder har udelukkende været udsat for én form for partnervold, der typisk er psykisk vold. Men 1 pct. af befolkningen har inden for en etårshorisont været udsat for to eller flere former for partnervold (såkaldt polyviktimitisering). Undersøgelsen betragter polyviktimitisering som en proxy for, at man er udsat for mere alvorlig partnervold. Knap 4 ud 5 polyviktimitiserede er kvinder.

Ved at følge de samme kvindelige undersøgelsesdeltagere gennem tre dataindsamlings-tidspunkter (2012, 2016, 2020) har vi også søgt at kortlægge, hvor mange der ser ud til at være udsat for mere vedvarende partnervold fra enten den samme eller forskellige partnere. Hen over den 8-årige periode rapporterer i alt 8 pct. af kvinderne, at de har været udsat for partnervold inden for det seneste år. De allerfleste (6,6 pct.) har kun været udsat på ét måletidspunkt, mens 1,3 pct. har svaret ja til, at de har oplevet partnervold på to eller alle tre måletidspunkter. En tilsvarende opgørelse kan ikke udarbejdes for mænd på grund af et begrænset datagrundlag.

Undersøgelsen har endvidere belyst, om der kan iagttages en udvikling i forekomsten af partnervold over tid. Vi har valgt to nedslagspunkter: årene 2012 og 2020. Henover denne periode ser vi gennemgående et signifikant fald i befolkningens udsathed for vold i almindelighed, mens andelen, som oplever partnervold, kun er faldet meget svagt. Set under ét er forskellene i partnervold i 2012 hhv. 2020 ikke statistisk signifikante.

Risikofaktorer for partnervold

På grundlag af den eksisterende forskningsbaserede viden og inden for de muligheder og begrænsninger, som SHILD-datasættet fra 2020 tilbyder, har vi undersøgt, hvilke bagvedliggende forhold (såkaldte risikofaktorer), der øger sandsynligheden for, om man har været udsat for partnervold inden for det seneste år. Analysen inddrager 15 potentielle risikofaktorer (fx køn, forskellige genvordigheder i barndommen), men kun otte af disse viser sig at have statistisk signifikant sammenhæng med partnervoldsudsathed.

Flere af de signifikante faktorer er "usual suspects", dvs. sociale karakteristika, som også er fundet i andre undersøgelser: At være en kvinde, at være yngre (16-39 år) og at være af en anden seksuel orientering end heteroseksuel øger risikoen for at være udsat for partnervold. Ifølge analysen har især biseksuelle personer en forøget risiko for at opleve partnervold. I lighed med andre undersøgelser finder vi også, at uddannelse spiller en vis rolle for sandsynligheden for at være partnervoldsudsat. Analysen måler betydningen af uddannelse ved hjælp af forskellige indikatorer og finder, at det forøger risikoen for at blive udsat for partnervold, hvis man er droppet ud af et uddannelsesforløb.

Analysen kaster også lys på, om genvordigheder i barndommen øger risikoen for at være partnervoldsudsat. Andre undersøgelser har fundet, at man har forøget risiko for at udøve eller være udsat for partnervold, hvis man som barn har overværet vold i hjemmet. Da betydningen af denne erfaring ikke kan undersøges på baggrund af data fra SHILD, har vi fokuseret på andre genvordigheder i barndommen. I lighed med andre danske undersøgelsesfund, viser analysen, at personer, som har været anbragt uden for hjemmet, har en forøget risiko for at opleve partnervold. Det samme har personer, som er vokset op

med forældre med et handicap, et længerevarende helbredsproblem eller en psykisk lidelse. Resultaterne tyder dermed på, at fravær af tilstrækkelige omsorgsressourcer i barndommen, kan gøre en person sårbar for at blive udsat for partnervold senere i livet.

Endelig har vi undersøgt betydningen af respondenternes personlige problemstillinger og deres familiestatus. Her viser analysen for det første, at hjemmeboende børn øger risikoen for partnervoldsudsathed. En rimelig fortolkning er, at børn er en afhængigheds-skabende faktor, der kan gøre det vanskeligt at bryde ud af et dysfunktionelt parforhold. For det andet har personer, der tidligere har oplevet en skilsmisse, en forøget risiko for at opleve partnervold. Den kan være udøvet af en ny partner, men den kan også være udøvet af en partner, som man har forladt.

Inden for undersøgelsens rammer kan vi ikke kvalificere, om kombinationer af risikofaktorer skaber særligt "giftige" betingelser for, at der opstår partnervold. Men vi sandsynliggør, at antallet af risikofaktorer spiller en rolle. Personer uden de inkluderede sociale karakteristika har næsten ingen sandsynlighed for at være udsat for partnervold, mens hver femte person med mange af de inkluderede risikofaktorer har været udsat for partnervold gennem det seneste år.

Sådanne resultater er væsentlige for praktikere, der er involveret i opsporing og intervention af vold i hjemmet. Hører man i samtaler med klienter eller patienter, at der er mange risikofaktorer på spil i klientens eller patientens livshistorie, kan det være relevant at spørge til, hvordan det går derhjemme. Her skal man imidlertid være opmærksom på, at den aktuelle analyse kun har mulighed for at afdække en mindre del af de omstændigheder, der kan være risikofaktorer for partnervold.

Partnervold og psykosocial udsathed

Tidligere undersøgelser har konsistent vist, at udsathed for partnervold er forbundet med fysiske og mentale helbredsproblemer og med en række negative psykosociale omstændigheder.

I to delanalyser fokuserer vi på sammenhænge mellem kvinders udsathed for partnervold og angstlidelser hhv. livstilfredshed. Datasættets få observationer af partnervoldsudsatte mænd har hindret os i at undersøge tilsvarende sammenhænge for dem.

I den første delanalyse belyser vi, om byrden af vold øger sandsynligheden for, at kvinder har en angstlidelse eller lav livstilfredshed. Analysen viser, at kvinder, der både har oplevet partnervold og vold/overgreb i en anden kontekst (fx på arbejdspladsen) alt andet lige har en større risiko for at lide af angst hhv. have lav livstilfredshed, når man sammenligner med kvinder, der ingen vold har oplevet, eller som alene har oplevet partnervold eller en anden form for vold/overgreb. Derved sandsynliggør analysen, at byrden af vold influerer negativt på den mentale trivsel og livstilfredsheden.

Den anden delanalyse undersøger, om der er langsigtede virkninger forbundet ved at have været udsat for partnervold. Vi har fulgt kvinder uden og med partnervoldserfaringer gennem 8 år (2012, 2016 og 2020). Resultaterne viser, at i forhold til kvinder uden partnervoldserfaringer, har kvinder med partnervoldserfaringer alt andet lige en større risiko for at have mindre god livstilfredshed i 2020, også selvom det er flere år siden, de

oplevede volden. Analysen indikerer dermed, at partnervold kan have længerevarende negative virkninger.

Begge delanalyser viser, at den negative virkning ved at have oplevet partnervold bliver mindre, hvis man oplever at få den nødvendige støtte i sine omgivelser. Social støtte ser således ud til at have en afbødende virkning.

Anmeldelser af og mørketal for partnervold

Blandt de relativt få respondenter, som har været udsat for mindst en form for partnervold gennem det seneste år, har blot 5 pct. anmeldt volden til politiet. Yderligere 4 pct. har oplyst, at politiet har fået kendskab til volden på anden vis. Det samlede mørketal, hvor politiet ikke får kendskab til partnervolden, er ifølge undersøgelsen 92 pct.; et tal, der er højere for mandlige end kvindelige partnervoldsudsatte.

Den beskedne andel af partnervoldsudsatte, der har anmeldt volden, begrænser de videre analysemuligheder. Tendensen er dog, at mørketallet er højere, hvis man har været udsat for partnervold, end hvis man har været udsat for vold, der er begået af andre (fx bekendte, fremmede, på arbejdspladsen mv). Partnervold kommer hyppigst til politiets kendskab, når der er tale om trusler om vold eller økonomisk partnervold. Den partnervold, som politiet får kendskab til, drejer sig i næsten alle tilfælde om vold, der er udøvet af en tidligere – og ikke en nuværende – partner.

Undersøgelsen belyser også, om personer, der anmelder partnervold, har særlige sociale karakteristika, og finder, at volden hyppigere anmeldes af kvinder og af personer med anden herkomst end dansk. Andre udvalgte baggrundsforhold som alder, uddannelseslængde og beskæftigelsesstatus har ifølge analysen ikke sammenhæng med anmeldelsesvilligheden. Vi har endvidere undersøgt, om villigheden til at anmelde partnervold har sammenhæng med oplevelsen af at blive støttet i andre kontekster. Resultaterne viser, at der er en øget sandsynlighed for, at man har anmeldt partnervolden, hvis man oplever at få nødvendig støtte fra andre mennesker, eller hvis man har været i kontakt med kommunen. Det er ikke muligt at afdække årsags-virkningsforholdet bag disse sammenhænge.

Undersøgelsens metoder

Undersøgelsen er baseret på VIVEs SHILD-data, der blev indsamlet blandt et tilfældigt udsnit af ca. 20.000 voksne danskere i 16-64-årsalderen i 2012, 2016 og i 2020. Data-sættets spørgebatteri om vold er udformet efter inspiration fra den Europæiske Istanbulkonventions definitioner om og klassificeringer af vold i nære relationer. I den aktuelle undersøgelse er de fleste analyser baseret på 2020-dataindsamlingen.

1 Indledning

1.1 Baggrund

I 2018 rekvirerede Lev Uden Vold en undersøgelse hos VIVE, der skulle belyse omfanget af psykisk partnervold i Danmark. Den var baseret på datasættet SHILD, der er indsamlet blandt et tilfældigt udsnit af ca. 20.000 voksne danskere i 16-64-årsalderen i 2012 hhv. 2016. Rapporten *Psykisk partnervold – en kvantitativ kortlægning* udkom i 2018 og var den første undersøgelse i Danmark, som satte tal på, hvor mange der årligt er udsat for psykisk partnervold. Undersøgelsen kortlagde desuden, hvor mange kvinder og mænd der årligt er udsat for andre former for partnervold, dvs. fysisk, seksuel og økonomisk partnervold, herunder også, hvor mange der er udsat for flere former for partnervold. Disse fund blev sat i perspektiv til, hvor mange der årligt er udsat for vold i almindelighed. Selvom mænd og kvinder i næsten samme omfang bliver udsat for vold, så oplever de den i vid udstrækning i forskellige sociale rum. Betydeligt flere kvinder end mænd oplever, at volden finder sted i de nære relationer, mens mænd ofte udsættes for vold af fremmede. Mandlige udøvere står bag langt den meste af den vold, som både mænd og kvinder bliver udsat for. Med afsæt i udbredelsen af psykisk partnervold og andre partnervoldsformer, konkluderede undersøgelsen, at partnervold er et kønnet fænomen, som langt flere kvinder end mænd er udsat for.

Undersøgelsen belyste endvidere, om partnervold er forbundet med bestemte sociodemografiske karakteristika. Den viste bl.a., at risikoudsatheden for partnervold er højere blandt kvinder, der er socioøkonomisk svagt stillede, som er af udenlandsk herkomst, eller som har haft en barndom præget af genvordigheder. Endelig fokuserede undersøgelsen på sammenhænge mellem helbred hhv. trivsel og det at være partnervoldsudsat. Den fandt, at partnervoldsudsatte kvinder og mænd trives dårligere end dem, der ikke har oplevet partnervold – uanset om der er tale om fysisk eller psykisk partnervold. Fordi undersøgelsen er baseret på forløbsdata, kunne det sandsynliggøres, at livstilfredsheden falder, når individer introduceres for partnervold. Samtidig er det også sandsynligt, at mistroivsel eller helbredsvanskeligheder kan gøre en person sårbar eller mindre modstandsdygtig over for vold.

I efteråret 2020 gennemførte VIVE en ny dataindsamlingsrunde af SHILD, der ligesom ved de forrige runder indeholder spørgsmål om partnervold. Også i denne runde blev undersøgelsen gennemført blandt et stort og tilfældigt udsnit af voksne danskere. Som noget nyt blev der spurgt til, om volden bliver anmeldt til politiet. Derved kan datasættet bidrage til at danne bro til den anmeldelsesstatistik, som er baseret på myndighedernes registreringer.

1.2 Formål

Den aktuelle undersøgelse kan ses som en opdatering og videreførelse af den rapport, som VIVE udgav i 2018 i samarbejde med Lev Uden Vold.

Med udgangspunkt SHILD-dataindsamlingen i 2020 er formålet med denne undersøgelse for det første at levere opdaterede undersøgelsesresultater om partnervoldsforekomsten i Danmark, herunder også at belyse, om andelen af kvinder og mænd, der udsættes for eller udøver partnervold, har ændret sig siden 2012, hvor VIVE første gang indsamlede partnervoldsdata.

For det andet belyser undersøgelsen, hvad arten og omfanget af risikofaktorer betyder for, at individer udsættes for partnervold.

For det tredje kaster undersøgelsen lys på partnervoldens sammenhæng med psykosocial udsathed ved at undersøge, om de forventede negative sammenhænge ved at være udsat for mindre eller mere overgribende vold bliver afbødet af visse buffere (fx social støtte i omgivelserne), samt om sammenhængen mellem partnervold og psykosocial udsathed er vedvarende eller er af mere forbigående varighed.

Endelig fokuserer undersøgelsen på problemstillingen om det såkaldte mørketal ved at undersøge anmeldelsesvilligheden blandt partnervoldsudsatte: Hvor ofte kommer partnervold til politiets kendskab, og er der nogle særlige karakteristika ved de partnervoldsudsatte, som vælger at anmelde volden til politiet?

1.3 Tidligere undersøgelser om partnervoldsforekomst i Danmark

Den aktuelle undersøgelse ligger i forlængelse af og bygger videre på tidligere omfangsundersøgelser om partnervold især i Danmark. Derfor er det relevant at opsummere, hvad man ved om partnervoldsforekomsten ud fra disse undersøgelser. Vi skal indledningsvist slå fast, at partnervold er et komplekst fænomen, der er svært at måle: Hvilke handlinger definerer man som vold? Hvilke typer partnervoldshandlinger er det relevant at inkludere i en undersøgelse? Hvordan omsætter man en teoretisk forståelse af partnervold til spørgsmål, som almindelige mennesker kan forholde sig til? Og hvordan tilrettelægger man undersøgelsen, så man træffer den målgruppe, man gerne vil nå? Disse spørgsmål indebærer, at man må træffe en række valg, og undersøgelsesresultaterne om forekomster vil derfor uundgåeligt være påvirket af disse valg.

Der er inden for den sidste 10-års-periode (2012-2022) udgivet syv survey-baserede undersøgelser, der har belyst omfanget af partnervold i den danske befolkning (Helweg-Larsen (2012), FRA (2014), Deen et al. (2018), Ottosen & Østergaard (2018), Frisch et al. (2019), offerundersøgelsen fra Justitsministeriets Forskningskontor (2021)², Ottosen & Østergaard (2022)). Undersøgelserne er baseret på et varierende respondentgrundlag (n = 1.500-186.000 personer). Seks af de syv undersøgelser belyser såvel kvinders som mænds udsathed for partnervold, mens en tværnational europæisk undersøgelse, hvori Danmark også deltog, alene måler kvinders erfaringer med at have været udsat for partnervold (FRA, 2014). Udøverperspektivet er generelt underbelyst i omfangsstudier; det gælder også i disse syv undersøgelser.

² Opdaterer også resultaterne fra tidligere undersøgelsesrunder.

1.3.1 Design og spørgemåder

To af de syv surveyundersøgelser (FRA, 2014; Ottosen & Østergaard, 2022), der begge har et tværsnitsbaseret design, beskæftiger sig udelukkende med partnervold og har haft mulighed for at spørge relativt detaljeret til respondenternes erfaringer. I de øvrige fem undersøgelser indgår spørgsmålsbatterier om partnervold som en sektion i en større undersøgelse, der har tjent et bredere formål. De har handlet om befolkningens sundhed, helbred eller handicap (Helweg-Larsen, 2012; Deen et al. 2018; Ottosen & Østergaard, 2018), om erfaringer med oplevet kriminalitet (Justitsministeriets Forskningskontor, 2021), og om seksualitet (Frisch et al., 2019). I sådanne undersøgelser, som er omkostningstunge, og hvor en lang række emner skal belyses, uden at man trætter respondenterne, er spørgerammen om partnervold oftest begrænset. En af de fem undersøgelser har et tværsnitsbaseret design, mens de fire øvrige er en del af den samme eller forskellige panelundersøgelser, der gentages med jævne mellemrum, så man kan følge udviklingen over tid.

I alle syv undersøgelser indgår der spørgsmål om udsathed for fysisk og seksuel partnervold, mens fem undersøgelser tillige indkredser erfaringer om psykisk voldsudsathed. Et enkelt studie har tillige belyst omfanget af økonomisk vold. To undersøgelser har desuden konstrueret et samlet mål for omfanget af partnervold på tværs af de forskellige partnervoldsformer, jf. Tabel 1.1.

Tabel 1.1 Oversigt over partnervoldsformer, som er belyst i de 7 undersøgelser

	Fysisk vold	Psykisk vold	Seksuel vold	Økonomisk vold	Samlet mål
Undersøgelser:					
Helweg-Larsen (2012)	x		x		
FRA (2014)	x	x	x		
Ottosen & Østergaard (2018)	x	x	x	x	x
Deen et al (2018)	x		x		
Frisch et al. (2019)	(x)	(x)	x		
Justitsministeriets forskningskontor (2021)	x	x	x		
Ottosen & Østergaard (2022)	x	x	x		x
I alt, antal undersøgelser	7	5	7	1	2

Note: (x): Frisch et al. (2019) spørger til fysisk og psykisk partnervold under ét i samme spørgsmål.

Spørgemåderne om partnervold varierer på tværs af undersøgelserne. Inspireret af den internationale *Conflict Tactics Scale* (Straus et al., 1996) indkredser de fleste undersøgelser erfaringer med partnervold indirekte ved at spørge til, om man har været udsat for nogle konkrete handlinger (fx skubbet, revet, rusket, slået) inden for en bestemt tidshorisont, oftest det seneste år. Andre undersøgelser spørger mere direkte til, om man har været udsat for vold. Der er fordele og ulemper ved begge spørgemåder. Ved den indirekte og tilsyneladende mere objektive spørgemåde bevarer forskeren kontrollen over definitionen af vold ved fx selv at kunne sætte en grænse for, hvornår der er tale om mindre eller mere alvorlig vold. Imidlertid er det ikke sikkert, at respondenterne selv har oplevet en given handling som voldelig (fx et slagsmål for sjov) (Hamby, 2016; Bjørnholt & Hjemdal, 2018). Spørgemåden inddrager ikke betydningen af konteksten (fx hvem

initierede volden? Var du bange?) og kan dermed indebære, at omfanget af partnervold overrapporteres. En direkte spørgemåde (fx "har du været udsat for vold fra en tidligere eller nuværende partner?") kan nok sætte en tydeligere ramme for, hvad temaet drejer sig om. Alligevel kan respondenterne have forskellige oplevelser af, om en given hændelse er partnervold, og disse opfattelser kan også ændre sig over tid såvel for den enkelte som på tværs af generationer.³

Uanset om der anvendes en indirekte eller direkte spørgemåde, er det imidlertid yderst vanskeligt at indfange partnervoldens dynamikker i de survey-baserede omfangsundersøgelser. Ingen af de her nævnte undersøgelser kan fx belyse, om den partnervold, som respondenterne har været udsat for, er ensidigt eller gensidigt udøvet, eller om den er eskaleret over tid.

Ud over en indirekte hhv. direkte spørgemåde, er der også andre variationer i den måde, hvorpå undersøgelsesnes spørgsmål er konstrueret. Fx lægger nogle spørgemåder i offerundersøgelsen (Justitsministeriets Forskningskontor, 2021) sig tættere op ad de strafferetlige formuleringer end i de øvrige undersøgelser. Forskelle i spørgeskemaernes filtre kan influere på analysemulighederne og svarfordelingerne. Endelig er der variationer i, hvilke tidsrum der spørges til: Alle syv undersøgelser måler partnervoldserfaringer inden for det seneste år, hvilket tilvejebringer et øjebliksbillede af, hvor mange der aktuelt er udsat for partnervold. Fire undersøgelser spørger tillige til partnervoldserfaringer i et livstidsperspektiv (livstidsprævalens) eller inden for de seneste 5 år (FRA, 2014; Frisch, 2019; Justitsministeriets Forskningskontor, 2021⁴; Ottosen & Østergaard, 2022). Det er relevant at indsamle viden om folks længerevarende erfaringer, fordi vold og overgreb antages at berøre livsskæbnen for den enkelte, fx i form af længerevarende psykiske eller helbredsmæssige konsekvenser (fx Andrade, Casier & Skov, 2020). Imidlertid kan spørgsmål om erfaringer gennem hele voksenlivet udfordre respondenternes hukommelse (såkaldt "recall bias").

1.3.2 Om omfanget

I Tabel 1.2 har vi samlet resultaterne om omfanget af den partnervold blandt kvinder og mænd, som de syv undersøgelser har fundet om de hyppigst forekommende partner-voldsformer: Fysisk, psykisk og seksuel partnervold, samt, hvor det er blevet udført, også et mål for den samlede forekomst af partnervold. Selvom de fleste undersøgelser både har spurgt til kvinders og mænds voldserfaringer, er det ikke alle undersøgelser, der har afrapporteret resultaterne særskilt for mænd og kvinder. Det skyldes sandsyn-

³ Offerundersøgelserne 2005-2020 giver et eksempel på, hvordan en stigende andel af befolkningen over tid opfatter seksuelle overgreb som voldtægt. Følgende passage er ordret citeret: "I 1969 blev et udsnit af befolkningen stillet følgende spørgsmål: "En kvinde og en mand mødes på en restauration. Manden inviterer kvinden med hjem. Han siger, at han venter nogle gæster til fest. I lejligheden sætter de sig i sofaen og kysser og krammer hinanden. Da manden prøver at trække kvindens trusser af, afviser hun ham. Han giver hende nogle lussinger og gennemfører samlejet. Kan dette efter Deres mening betegnes som voldtægt?" I 1969 var det 13 pct., der svarede bekræftende herpå (9 pct. af mændene og 17 pct. af kvinderne). I en tilsvarende undersøgelse i 1978 var andelen, der svarede bekræftende, vokset til 53 pct. (46 pct. af mændene og 61 pct. af kvinderne), og i den seneste undersøgelse, som er foretaget i 2013, var den vokset til 95 pct. (96 pct. af mændene og 94 pct. af kvinderne) (Balvig, 2015 s. 18-19 i Justitsministeriets Forskningskontor, 2021, s.103).

⁴ 5-årsperspektivet vedrører alene spørgsmål om erfaringer med voldtægt og psykisk vold.

ligvis, at besvarelsene om mænds partnervoldserfaringer er for få til, at de kan afrapporteres, da det vil bryde den fortrolighed og beskyttelse af personoplysninger, som forskningsundersøgelser er underlagt.

Når vi i Tabel 1.2 først sætter fokus på øjebliksbilledet, dvs. dem, der har været udsat for forskellige partnervoldsformer inden for det seneste år, er procentandelene små. Målt på årsbasis er partnervold et forholdsvis sjældent fænomen, og flere af undersøgelserne har opgivet at afrapportere data om især mænds udsathed pga. datarestriktioner. Det medfører, at der foreligger mere solid viden om kvinders voldsudsathed end om mænds.

Ud fra det foreliggende grundlag viser undersøgelserne dog konsistent, at kvinder 2-3 gange hyppigere end mænd har været udsat for de forskellige former for partnervold inden for det seneste år. Fx viser tre undersøgelser, at 3-4 pct. af danske kvinder har oplevet at være udsat for psykisk partnervold (den hyppigst forekommende form), mens 1-2 pct. af danske mænd har oplevet det samme. Undersøgelserne har fundet, at 0,6-3 pct. af danske kvinder (4 studier), og 0,7-0,8 pct. af danske mænd (2 studier) er udsat for fysisk partnervold, mens 0,5-1 pct. blandt kvinder (2 studier) og 0,6 pct. blandt mænd (1 studie) er udsat for seksuel partnervold, hvor de er blevet truet eller tvunget til samleje. Som helhed er variationsbredden snæver, dvs. at undersøgelserne når frem til næsten samme resultater. Offerundersøgelsen fra Justitsministeriets Forskningskontor (2021) adskiller sig dog fra de øvrige undersøgelser ved at rapportere om ganske lave forekomster af fysisk og seksuel partnervold, jf. bilagstabel 1.

Fire undersøgelser har som nævnt søgt at indfange erfaringer med partnervold gennem et helt livstidsperspektiv (typisk fra 15-årsalderen) eller inden for de seneste 5 år, men ikke alle har afrapporteret særskilte data for kvinder og mænd. To undersøgelser har offentliggjort fund om danske kvinders partnervoldsudsathed, mens et har afrapporteret data om mænds erfaringer gennem livet. Også disse opgørelser indikerer, at kvinder mindst tre gange så hyppigt som mænd har oplevet fysisk eller psykisk partnervold, mens erfaringer med seksuel vold fra en nuværende eller tidligere partner er mange gange større, jf. Tabel 1.2. Samtidig er der en meget stor variationsbredde i undersøgelsesfundene om kvinders erfaringer med partnervold gennem livet. Fx finder en undersøgelse (Ottosen & Østergaard, 2022), at 24 pct. af de danske kvinder har erfaringer med psykisk partnervold, mens en anden (FRA, 2014) er nået frem til, at det drejer sig om 60 pct. Forskellene mellem undersøgelserne kan bero på forskellige spørgemåder og afgrænsningskriterier for, hvornår noget kan opfattes som psykisk vold. Under alle omstændigheder må man på det foreliggende grundlag konkludere, at der gennemgående er mere usikkerhed om omfanget, når det måles i et livstidsperspektiv, end hvor tidshorisonten er det seneste år.

Tabel 1.2 Danske kvinders og mænds udsathed for partnervold i det seneste år hhv. i et livstidsperspektiv ifølge 7 undersøgelser (2012-2022)

	Partnervold det seneste år				Partnervold i livstidsperspektiv			
	Kvinder		Mænd		Kvinder		Mænd	
	Procent	Antal studier	Procent	Antal studier	Procent	Antal studier	Procent	Antal studier
Fysisk partnervold	0,6-3	[5]	0,5-0,8	[3]	14-29	[2]	5,8	[1]
Psykisk partnervold	3-3,9	[3]	1,2-2	[3]	24-60	[2]	8,6	[1]
Seksuel partnervold	0,5-1	[4]	0,1-0,6	[2]	11-11,1	[2]	1,3	[1]
Partnervold, samlet mål	4,4-4,9	[2]	2	[1]	12-28,7	[2]	2,9-11,5	[2]

Kilde: VIVE

Argumentet i denne gennemgang er, at jo flere undersøgelser der med nogenlunde ensartede voldsdefinitioner, undersøgelsesudvalg og spørgemåder når frem til (omtrent) det samme omfang, desto mere sikker kan man være på resultaterne. I den forbindelse vil vi nævne, at det især er to af undersøgelserne, som bidrager til at skabe en større variationsbredde. Den ene er FRA (2014), der i forhold til de øvrige undersøgelser gennemgående rapporterer om ganske høje andele partnervoldsudsatte kvinder. Det er vanskeligt at vurdere, om disse fund skyldes undersøgelsens mere omfattende karakter, dataindsamlingsstrategien, stikprøvestørrelsen, om der anvendes mindre restriktive spørgemåder og afgrænsningskriterier, eller om det skyldes andre forhold (se Kyvsgaard (2015) for en nærmere diskussion).

Den anden undersøgelse er offerundersøgelsen fra Justitsministeriets Forskningskontor (2021), som i forhold til de øvrige undersøgelser afreporterer nogle ganske lave forekomster om udsathed for (fysisk) partnervold og seksuelle overgreb, der er udøvet af en nuværende eller tidligere partner. Det kan for det første hænge sammen med, at respondenterne bliver bedt om at forholde sig til erfaringer med mere alvorlig vold, der har gjort dem bange. Gennemgående anvender undersøgelsen, der har et kriminologisk sigte, for det andet mere restriktive spørgemåder, som nærmer sig den strafferetlige tærskel. For det tredje bliver respondenterne bedt om at tænke på den sidste voldshændelse, de har været udsat for, forud for at det klarlægges, om volden er udøvet af en nuværende eller tidligere partner eller af nogle helt andre personer. Respondenter, der har oplevet vold i flere kontekster, fx både på arbejdspladsen og i hjemmet, kan derfor referere til anden voldshændelse, selvom de er udsat for partnervold. Dermed bliver omfanget af partnervold sandsynligvis underrapporteret i denne undersøgelse.⁵

1.3.3 Om udviklingen i partnervold over tid

Tre af undersøgelserne har mulighed for at følge udviklingen i (partner)vold over tid: Offerundersøgelsen (Justitsministeriets Forskningskontor, 2021), undersøgelsen om psykisk vold, som er baseret på SHILD-data (Ottosen & Østergaard, 2018) og undersøgelsen

⁵ Ottosen & Østergaard (2022) anvendte i en survey om danskernes kendskab til partnervold et spørgsmål fra offerundersøgelsen, hvor partnervoldsudsatte respondenter blev spurgt om, hvorvidt de oplevede den sidste hændelse som alvorlig. I denne undersøgelse svarede 16 pct. af de partnervoldsudsatte, at de havde oplevet den sidste hændelse som "meget alvorlig". I Offerundersøgelsen var den tilsvarende andel 44 pct. Forskellene indikerer, at undersøgelserne har ramt forskellige segmenter af personer, udsat for partnervold.

om vold og seksuelle krænkelser (Deen et al., 2018). Offerundersøgelsen har ikke afrapporteret særskilte opgørelser for udviklingen i omfanget af partnervold. Ottosen & Østergaard (2018) finder ingen ændringer over en 4-årig tidshorisont (2012-2016). Deen et al. (2018) fremviser resultater om udviklingstendenser på baggrund af målinger, som er udført i 2005, 2010 og 2017. Opgørelsen viser, at der siden 2010 er sket et fald i andelen af kvinder og mænd, som er udsat for vold i almindelighed. Når det drejer sig om kvinders udsathed for fysisk partnervold, kan der konstateres et lille fald fra 1,7 pct. (2005) til 1,6 pct. (2010 og 2017), mens der omvendt har været en lille stigning i andelen af mænd, som er udsat for fysisk partnervold fra 0,5 pct. (2005) til 0,8 (2010 og 2017). For så vidt angår seksuelle overgreb mod kvinder begået af en nuværende eller tidligere partner konstaterer undersøgelsen en lille og ikke-signifikant stigning fra 0,5 pct. (2005 og 2010) til 0,7 pct. (2017). Undersøgelsen understreger, at opgørelserne om udviklingstræk i partnervold skal fortolkes med stor forsigtighed, da de er baseret på et begrænset talgrundlag.⁶

1.3.4 Om anvendelse af estimater

De afrapporterede opgørelser over, hvor mange kvinder og mænd der årligt udsættes for partnervold, kan opfattes som små, når de i befolkningsundersøgelser opgøres som procentdele, der skal være dækkende for alle voksne danskere. Derfor kan der fra forskellige policy-områder være efterspørgsel efter, hvor mange mennesker det egentlig drejer sig om. Det er fx praktisk at vide, om det udbud af hjælpeindsatser, som står til rådighed for partnervoldsudsatte, passer til det faktiske behov. Tre af de undersøgelser, som indgår i gennemgangen, har estimeret, hvad undersøgelsesfundene betyder, når de omregnes til antal voksne mennesker i Danmark (Helweg-Larsen, 2012; Deen et al., 2018; Justitsministeriets Forskningskontor, 2021). Gennem de senere år har det oftest været resultaterne fra Deen et al. (2018), der er blevet bragt frem i medierne og i den offentlige debat: 38.000 kvinder og 19.000 mænd er årligt udsat for partnervold. Dette estimat baserer sig imidlertid alene på opgørelser over fysisk partnervold.

Da vi i 2018 publicerede rapporten "Psykisk partnervold – en kvantitativ kortlægning", som ud over analyser om psykisk vold også belyste forekomsten af fysisk, seksuel og økonomisk partnervold, overvejede vi på tilsvarende vis at beregne respondenternes erfaringer med de hyppigst forekommende partnervoldsformer, psykisk og fysisk partnervold, til et antal. Analysen viste, at 4,36 pct. af de 9.266 kvinder (404 personer efter vægtning) og 1,62 pct. af de 8.124 mænd (132 personer efter vægtning), som deltog i undersøgelsen, opfyldte kriterierne for at have været udsat for enten psykisk eller fysisk vold. Det svarer i runde tal til, at knap 78.000 kvinder og 29.000 mænd har været udsat for partnervold inden for det seneste år. Velvidende om, at vores spørgeinstrumenter til at afdække partnervold (som i de fleste andre omtalte survey-undersøgelser) kun var indikerende og ikke kunne fastslå en præcis afdækning, undlod vi at afrapportere disse tal.

I stedet udførte vi en hypotetisk beregning. Hvad ville det have betydet for undersøgelsens resultater om omfanget af partnervold i Danmark, hvis blot yderligere fem af de kvindelige hhv. mandlige undersøgelsesdeltagere havde svaret "ja" til, at de havde været udsat for enten psykisk eller fysisk vold? Det betød ikke særlig meget, når man opgjorde

⁶ Det fremgår ikke af alle opgørelserne, hvorvidt forskellene mellem årene er statistisk signifikante.

det i procenter. Havde blot yderligere fem kvinder hhv. mænd svaret ja på spørgsmålene om psykisk eller fysisk partnervold, blev andelen forøget med hhv. 0,05 hhv. 0,07 pct. Men omsat og estimeret til antal personer ændrede resultaterne sig betydeligt. I denne undersøgelse med knap 17.400 deltagere repræsenterede den enkelte respondent ca. 200 voksne danskere. Havde blot yderligere fem kvinder hhv. mænd svaret ja til spørgsmålene om psykisk eller fysisk partnervold, ville det estimerede antal personer stige med knap 1.000 personer til ca. 79.000 kvinder hhv. 30.000 mænd, der årligt er udsatte for partnervold. Når surveybaserede undersøgelsesresultater om sjældent forekommende fænomener bliver omsat til et antal personer i befolkningen, kan disse beregninger med andre ord være behæftet med en betydelig usikkerhed. Det gør forskere ofte opmærksom på, men det er sjældent, at disse forbehold bliver gengivet i mediedækningen og i den øvrige offentlige debat.

1.4 Rapportens disposition

Rapporten er inddelt i seks kapitler. Efter en gennemgang af undersøgelsens datagrundlag i kapitel 2, gennemgår kapitel 3 de senest opdaterede fund om partnervoldsforekomsten i Danmark ud fra data, som blev indsamlet i 2020. Kapitel 4 redegør for betydningen af arten og omfanget af baggrundsforhold, som kan øge risikoen for partnervold, mens kapitel 5 afrapporterer fund om den psykosociale udsathed, der kan følge af at være udsat for partnervold. Kapitel 6 afrapporterer fund om, hvor meget af den partnervold, som respondenterne har oplevet, kommer til politiets kendskab.

2 Undersøgelsens datagrundlag og metoder

2.1 Datasættet

Den empiriske kortlægning af partnervold analyseres i datasættet SHILD (*The Survey of Health, Impairment and Living Conditions in Denmark*). SHILD indsamler data om handicap og helbred i en socialvidenskabelig kontekst til national og international forskningsbrug. Datamaterialet rummer mulighed for at undersøge sammenhænge mellem helbredsstatus og uddannelse, beskæftigelse, medborgerskab, trivsel, deltagelse og risikofaktorer, som bl.a. kan bidrage med viden til udvikling af socialpolitikken og interventioner for mennesker med handicap og sindslidelser.

SHILD er en panelundersøgelse, der følger udviklingen i befolkningen. Den første dataindsamlingsrunde fandt sted i 2012, den anden i 2016 og den tredje i 2020. Surveyen er baseret på webbesvarelser med supplerende telefonopfølgning. De indsamlede spørgeskemabesvarelser er sammenkoblet med registerdata hos Danmarks Statistik. Populationen omfatter et repræsentativt udsnit af den danske befolkning i alderen 16-64 år. Der er i hver runde indsamlet knap 20.000 interviews. Ca. 6.000 personer har deltaget i undersøgelsen i alle tre dataindsamlingsrunder, hvilket muliggør, at man over tid kan følge disse respondenter på individniveau (dvs. et longitudinelt analyseperspektiv). Forløbsanalyserne tager udgangspunkt i en mere afgrænset aldersgruppe, da undersøgelsens panelstruktur indebærer, at nogle individer er "faldet ud" af undersøgelsen, fordi de er blevet for gamle, mens andre (nye respondenter) er blevet "optaget", og dermed ikke har haft mulighed for at deltage i tre runder. Derfor er det årgangene 1956-1996, der i år 2020 er i alderen 24-64 år, der indgår i disse analyser.

For en detaljeret metodebeskrivelse af de tre indsamlede undersøgelsesbølger af SHILD i 2012, 2016 og 2020 henviser vi til Damgaard, Steffensen & Bengtsson et al. (2013) og Amilon et al. (2017; 2021).

2.2 Måling af partnervold

SHILD-spørgeskemaet indeholder en særskilt række spørgsmål om befolkningens erfaringer med vold, fortrinsvis anskuet fra et udsathedsperspektiv. Som det fremgår af oversigten nedenfor, har forskerne, der designede spørgeskemaet, sondret mellem fire voldsformer, som de har defineret, eksemplificeret og endelig omsat til i alt otte spørgsmål. Spørgerækken blev justeret en smule i 2020, idet der nu også indgår et item om "herskertechnikker" eller kontrollerende adfærd ("coercive control", jf. Stark, 2009). På dette grundlag indkredsnes, om respondenter inden for det seneste år har været udsat for psykisk vold (trusler, nedgøring, kontrol), mildere eller grovere fysisk vold, økonomisk vold samt mild eller grov seksuel vold. Respondenter med voldserfaringer har fået opfølgningsspørgsmål om gerningspersonens køn og om deres relation (ven/nabo/tidligere partner/nuværende partner/familiemedlem/ kollega/social-sundhedspersonale/kunde, klient/fremmed) til den person, der udøvede den enkelte voldsform mest. Desuden er der i 2020 stillet et spørgsmål ud for hvert voldsitem om, hvorvidt volden er blevet anmeldt til politiet. Endelig rummer

skemaet et spørgsmål om, hvorvidt respondenter selv har udøvet fysisk vold og i givet fald mod hvem.

SHILD-spørgeskemaets operationalisering af voldserfaringer i 2020			
Voldsudtryk:	Definition:	Eksempler:	Operationalisering til spørgsmål:
Psykisk vold	Handlingsmønstre, som resulterer i skade på personens velfærd eller psykiske balance	Trusler om vold Nedværdiget og ydmyget: Latterliggjort Kritiseret Kaldt øgenavne Tvingende kontrol: Forbud mod kontakt til familie/venner, Forbud mod at forlade hjemmet, Overvågning	N1: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har truet dig med vold? N2: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har nedværdiget eller ydmyget dig, latterliggjort dig, kritiseret dig konstant eller kaldt dig øgenavne? N3: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har forbudt dig at have kontakt med din familie/venner, forhindret dig i at forlade hjemmet, eller i urimelig grad har insisteret på at få vide, hvad du foretager dig?
Fysisk vold	Enhver direkte eller indirekte handling, som kan skade en persons liv, velfærd og helbred, give smerte, unødvendig lidelse eller helbredsproblemer	Rusket og skubbet, Revet i håret Slået, sparket	N8: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har rusket dig, skubbet til dig eller revet dig i håret? N9: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har truet dig med vold, slået dig, eller sparket dig?
Økonomisk vold	Handlinger, som medfører tab af kontrol og ret til ejendom, penge eller del i familær arv. Samt brug af personens image mod deres vilje for at en tredje person kan tjene penge	Forhindret adgang til konto og penge Spærret kreditkort Presset til at kautionere Presset til at betale	N5: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har forhindret dig i at få adgang til dine penge, bankkonto, spærret dit kreditkort, eller presset dig til at betale eller kautionere?
Seksuel vold	Handlinger, som er en seksuel aggression mod en person, og som kan producere fysisk eller psykisk smerte.	Presset eller tvunget til: Kys og kram Samleje, berøring, anden kønslig omgang	N12: Har du inden for det sidste år følt, at en person har presset eller tvunget dig til kys og kram? N13: Har du inden for det sidste år følt, at en person har presset eller tvunget dig til samleje, berøring eller anden kønslig omgang?
Udøvelse af fysisk vold			N16: Har du selv rusket, skubbet, slået eller sparket en anden person inden for det sidste år?

Kilde: Damgaard, Steffensen & Bengtsson (2013)

Datasættet tilvejebringer således et overblik over, hvor hyppigt erfaringer med partner-vold optræder i forhold til oplevet vold i andre kontekster, og hvordan disse erfaringer fordeler sig blandt kvinder og mænd. I lyset af, at forskningen ellers har haft tendens til at analysere de enkelte voldsudtryk hver for sig (Anderson, 2010), er det en analytisk fordel, at SHILD-skemaet forsøger at indkasple fire centrale partnervoldformer; en fordel, som udnyttes i den aktuelle analyse.

Det stramme format og de relativt få spørgsmål, som SHILD alt andet lige har kunnet afsætte til at dække voldsområdet, indebærer imidlertid samtidig, at resultaterne kun vil være indikerende. Fx giver spørgsmålene isoleret set ikke mulighed for at vurdere alvorligheden af med hvilken hyppighed og over hvor lang tid, respondenter har oplevet partnervolden, eller om respondenter selv har oplevet, at volden har påført hende/ham

skade. Datasættet kan heller ikke belyse dynamikkerne i eller konteksten for volden, herunder om den udøves ensidigt eller gensidigt.

Som helhed dækker besvarelsenerne derfor formentlig en variationsbredde, der kan strække sig fra enkeltstående og mildere former for partnervold til gentagne og grovere former for partnervold, såkaldt intimterrorisme (jf. Johnson, 2006). Ved at optælle antallet af partnervoldsformer, som ofre rapporterer at være udsatte for, kan vi dog tilvejebringe en vis indikation for, hvor overgribende volden er for den enkelte (jf. Ottosen & Østergaard, 2018).

Som beskrevet i kapitel 1 skal man være opmærksom på, at partnervold er et relativt sjældent fænomen, når man måler det på årsbasis. I undersøgelsen fra 2018 oplyste 3,5 pct. af de adspurgte (5 pct. kvinder og 2 pct. mænd), at de havde oplevet en eller anden form for partnervold gennem det sidste år. Denne omstændighed begrænser detaljeringsgraden i nogle typer analyser, særligt i forhold til de partnervoldsudsatte mænd. I den aktuelle analyse kan vi dog i enkelte af de empiriske analyser styrke datagrundlaget ved at poole informationerne fra de tre dataindsamlinger, enten på panelniveau eller på individniveau.

I operationaliseringen af de fire voldsformer har vi kombineret spørgsmålene inden for den enkelte voldsform til én indikator for psykisk hhv. fysisk vold. Der er dog kun ét spørgsmål om økonomisk vold. Vores undersøgelsesfund om seksuel partnervold er alene baseret på besvarelser om tvangssamleje, berøring og anden kønslig omgang, og det er kun denne form for seksuel vold, der medtages i vores samlede opgørelse af partnervold. Vores samlede mål for andelen af partnervoldsudsatte er baseret på, at man har været udsat for mindst en af de fire partnervoldsformer.

Så vidt det overhovedet har været muligt, har vi gennemført kønsopdelte analyser. I nogle tilfælde er forekomsterne for især partnervoldsudsatte mænd dog så små, at datarestriktioner forhindrer os i at afrapportere tallene, da det vil bryde den fortrolighed og beskyttelse af personoplysninger, forskningsundersøgelser er underlagt.

2.3 SHILD 2020 – gennemførsel, svarprocent og vægtning

SHILD 2020 er gennemført af Danmarks Statistik. Populationen består af befolkningen pr. 30. juni 2020 og er afgrænset til 16-64-årige personer. I den stikprøve, som blev dannet, indgår knap 17.447 personer, der deltog i undersøgelsen i 2016. Der blev lavet et supplerende datatræk på lidt over 20.000 personer, sådan at den samlede stikprøve på 38.000 er repræsentativ for befolkningen i aldersgruppen i 2020. Dataindsamlingen blev gennemført i september-november 2020. Respondenterne blev inviteret til at deltage via e-boks (eller brev) med en invitation indeholdende et link til det webbaserede spørgeskema. Efter hhv. 1 og 2 uger blev der udsendt påmindelsesbreve, og de, der ikke havde reageret på påmindelsesbrevet, blev forsøgt kontaktet telefonisk (Amilon, Østergaard & Olsen, 2021).

I alt 17.935 personer besvarede det webbaserede spørgeskema eller deltog i et telefoninterview svarende til en opnåelsesprocent på 47 pct. af de udtrukne personer. Det er en lidt lavere opnåelsesprocent end ved de tidligere undersøgelser (2016: 54 pct.;

2012: 58 pct.). En bortfalds-faldsanalyse viser, at kvinder, ældre personer, personer med dansk oprindelse, med et højt uddannelsesniveau og med en høj indkomst i højere grad har valgt at deltage i undersøgelsen end mænd, yngre personer, mennesker med ikke-dansk oprindelse, med et lavt uddannelsesniveau og med en lav indkomst (Amilon, Østergaard & Olsen, 2021). Dette mønster er genkendeligt fra andre survey-undersøgelser, som VIVE får udført (fx Ottosen & Østergaard, 2022; Ottosen et al., 2018). For at korrigere for disse skævheder i bortfaldet konstruerede Danmarks Statistik vægte, så svardata blev repræsentativt for den samlede population.⁷ Data fra de tidligere runder af SHILD er vægtede på tilsvarende måde. De vægtede data er repræsentative for den danske befolkning på en lang række områder (Amilon, Østergaard & Olsen, 2021). Vi har anvendt disse vægte igennem hele rapporten.

Danmark har siden marts 2020 været berørt af covid-19-pandemien, som i perioder har medført, at landet har været lukket mere eller mindre ned. I selve dataindsamlingsperioden i efteråret 2020 var Danmark ikke nedlukket, men i de spørgsmål, som omhandler vold, herunder partnervold, spørges der til erfaringerne med at være voldsudsat inden for det seneste år, dvs. fra efteråret 2019 til efteråret 2020. Denne periode omfatter således den første nedlukning i foråret 2020. Problemstillingen om covid-19 nævnes dels, fordi WHO anbefalede, at forskere undlod at gennemføre surveybaserede partner-voldsundersøgelser under nedlukninger, da det kunne udgøre en sikkerhedsrisiko for de voldsudsatte (WHO, 2020). Dels har det været antagelsen, at forekomsten af partnervold ville stige under nedlukningerne, fordi den partnervoldsudsatte var isoleret med den udøvende part og ikke kunne bevæge sig uden for hjemmet for at søge hjælp. Under nedlukningen i foråret 2020 erfarede Lev Uden Vold således at få et stigende antal henvendelser, hvilket er i overensstemmelse med tilsvarende erfaringer i andre nedlukningsramte lande (Weih & Nymand Frederiksen, 2020; Nessel et al., 2021).

2.4 Anvendte metoder

I analyserne anvender vi for det meste simple statistiske metoder, hvor vi viser frekvenser og tovejssammenhænge. Vi anvender de statistiske test z- og χ^2 -test gennem rapporten for fx at belyse, om forskelle mellem mænd og kvinder er statistisk signifikante, eller om de skyldes den usikkerhed, der opstår, når man arbejder med en stikprøve. Vi arbejder med et sandsynlighedsniveau på 95 pct., dvs. at forskellene, som vi rapporterer som signifikante, med mindst 95 pct. sandsynlighed ikke skyldes tilfældigheder. Vi viser også visse analyser, hvor resultaterne som tendens tegner et mønster uden at være statistisk signifikante forskelle, men gør så opmærksom på det i teksten.

For at undersøge, hvordan en række forhold (fx forskellige baggrundsfaktorer) under ét hænger sammen med partnervold, anvender vi desuden regressionsmodeller. Vi har anvendt såkaldt binomial logistisk regression, hvor den forklarede variabel er binær, dvs. har to mulige udfald (fx "udsat for partnervold" eller ej). Vi undersøger altså en række forholds sammenhæng med sandsynligheden for, at den binære, forklarede variabel er 1 (fx "udsat for partnervold") fremfor 0 (fx "ikke udsat for partnervold"). Når vi medtager

⁷ I konstruktionen af vægtene blev der anvendt oplysninger om køn, alder, religion, højest gennemførte uddannelse, indkomstgruppe, socioøkonomisk gruppe og herkomst.

flere forklarende forhold i regressionsanalyserne, laver vi en såkaldt "alt-andet-lige" fortolkning af sammenhængene. Det kan fx være, at vi finder en signifikant tovejssammenhæng mellem at være udsat for partnervold og have et handicap (der opstod for mere end 4 år siden), men at denne sammenhæng forsvinder, når vi i regressionsmodellen medtager øvrige forhold som fx køn, alder, uddannelsesniveau mv.

Vi har afrapporteret resultaterne af regressionsanalyserne ved hjælp af såkaldte marginale effekter. Marginale effekter viser, hvordan sandsynligheden for den forklarede variabel (fx partnervold) ændrer sig (fx at respondenterne har været anbragt uden for hjemmet som barn). Hvis den marginale effekt fx er 0,04, er sandsynligheden for at være udsat for partnervold 4 procentpoint større for en person, der har været anbragt som barn, sammenholdt med en person, der ikke har været anbragt (dvs. når vi holder de øvrige medtagne, observerbare, forklarende forhold konstante).

3 Forekomst af partnervold i 2020

3.1 Indledning

Med afsæt i dataindsamlingen i 2020 afrapporterer kapitlet en række empiriske undersøgelser om udbredelsen af partnervold. Den første del af kapitlet fokuserer på, hvor mange danske mænd og kvinder, der har oplevet at være udsat for forskellige former for partnervold inden for det seneste år, hvem der har udøvet volden, samt hvordan de forskellige partnervoldsformer overlapper indbyrdes. Kortlægningen af, hvor mange der har været udsat for flere slags partnervold, kan give en indikation på andelen af polyviktimerede. I forlængelse heraf følger også resultater om, hvorvidt personer, der er udsat for partnervold, har øget risiko for at møde vold i andre kontekster. I kapitlets sidste dele indkredser vi, hvor mange, der lever med vedvarende partnervold, ligesom vi belyser, om der i perioden fra 2012 til 2020 kan iagttages en ændring i forekomsten af partnervold.

3.2 Forekomst af partnervold i 2020

Tabel 3.1 viser andelen blandt den 16-64-årige befolkning, der inden for det sidste år har oplevet at blive udsat for forskellige former for partnervold.

Psykisk partnervold er den hyppigst forekommende voldsform. Opgørelsen om psykisk partnervold er, jf. kapitel 2, baseret på information fra tre spørgsmål: Om man er blevet truet med vold, om man har været udsat for nedgøring (ydmygelser, nedværdigende behandling mv.), eller om man har været udsat for kontrollerende adfærd. Kvinder har signifikant hyppigere end mænd oplevet at blive truet med vold (1,0 hhv. 0,3 pct.) eller udsat for nedgøring (3,2 hhv. 1,2 pct.), mens omtrent samme andele kvinder og mænd har oplevet at være udsat for kontrollerende adfærd (0,7 hhv. 0,8 pct.). På grundlag af disse tre indikatorer har i alt 2,9 pct. været udsat for psykisk vold gennem det seneste år; kvinder dog dobbelt så hyppigt (3,9 pct.) som mænd (1,9 pct.). Både kvinder og mænd har hyppigere oplevet at blive udsat for nedgørende behandling end at blive truet med vold eller være udsat for kontrollerende adfærd.

Lidt under en procent af befolkningen (0,9 pct.) har været udsat for fysisk partnervold, kvinder dog dobbelt så hyppigt som mænd. Blandt de voldsudsatte kvinder er tendensen, at de hyppigere har rapporteret om at være udsat for mild end for grov fysisk vold.

Ligeledes har under en procent af befolkningen oplevet, at en nuværende eller tidligere partner har presset eller tvunget dem til sex; kvinder dog mere end dobbelt så hyppigt som mænd.

Endelig viser tabellen, at økonomisk partnervold er et sjældent fænomen, som 0,2 pct. af de adspurgte kvinder har haft erfaringer med inden for det seneste år. Det tilsvarende tal for mænd er for småt til, at vi kan afrapportere det.

Alt i alt viser tabellen, at uanset om der er tale om fysisk, psykisk eller seksuel partnervold, har kvinder signifikant hyppigere end mænd oplevet at være udsat for partnervold inden for det seneste år.

De forekomster om mænds hhv. kvinders udsathed for fysisk, psykisk og seksuel partnervold, som vi har fundet i denne undersøgelse, er på niveau med, hvad tidligere danske befolkningsundersøgelser har fundet, jf. kapitel 1.3.2 og Bilagstabel 1.1.

Undersøgelsen har også indhentet information om, hvorvidt respondenterne selv har udøvet fysisk partnervold inden for det seneste år. Det har 0,4 pct. af respondenterne rapporteret, at de har været involveret i; kvinder en smule hyppigere end mænd, men forskellen er ikke statistisk signifikant. Svarmønstret er genkendeligt fra tidligere undersøgelser (Ottosen & Østergaard, 2018; 2022), som tilsvarende indikerer, dels at respondenter er mindre villige til at indrømme, at de har udøvet end været udsat for partnervold, dels at kvinders svarvillighed om partnervoldsudøvelse er lidt højere end mænds. I en tidligere analyse baseret på SHILD-data har vi belyst, om der er sammenhæng mellem at være partnervoldsudsat, og om man selv udøver (fysisk) partnervold. Analysen viste, at med stigende voldsudsathed stiger også sandsynligheden for, at man selv udøver fysisk partnervold. Tendenserne var, alt andet lige, at mænd hyppigere end kvinder udøvede fysisk vold, når de selv har været udsat for partnervold (Ottosen & Østergaard, 2018). SHILD-datasættet giver ikke mulighed for at belyse voldens kontekst og kan derfor ikke kortlægge, om volden udøves gensidigt, primært initieres af den ene part, eller om den foregår i nødværge.

Tabel 3.1 Forekomst af forskellige partnervoldsformer i 2020, som kvinder og mænd i alderen 16-64 år har oplevet inden for det seneste år. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt	Signifikans-test for kønsforskel
<i>Voldsofferperspektivet: Udsat for forskellige former for partnervold</i>				
Udsat for fysisk partnervold (samlet)	0,6	1,2	0,9	p<0,01
- Rusket, skubbet, revet i håret	0,4	1,1	0,8	p<0,001
- Slået, sparket	0,4	0,4	0,4	Insig.
Udsat for psykisk partnervold (samlet)	1,9	3,9	2,9	p<0,001
- Trusler	0,3	1,0	0,6	p<0,001
- Nedgøring	1,2	3,2	2,2	p<0,001
- Kontrol	0,8	0,7	0,7	Insig.
Udsat for økonomisk partnervold	-	0,2	-	-
Presset/tvunget til sex/samleje af (eks)partner (seksuel partnervold)	0,4	1,0	0,7	p<0,001
<i>Voldsudøversperspektiv</i>				
Har selv udøvet fysisk partnervold	0,3	0,5	0,4	Insig.

Anm.: N (mænd)= 7.918, N (kvinder)= 9.925

Note: Der er få mænd, der har oplevet økonomisk partnervold (n<5), derfor afrapporterer vi ikke andelen.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

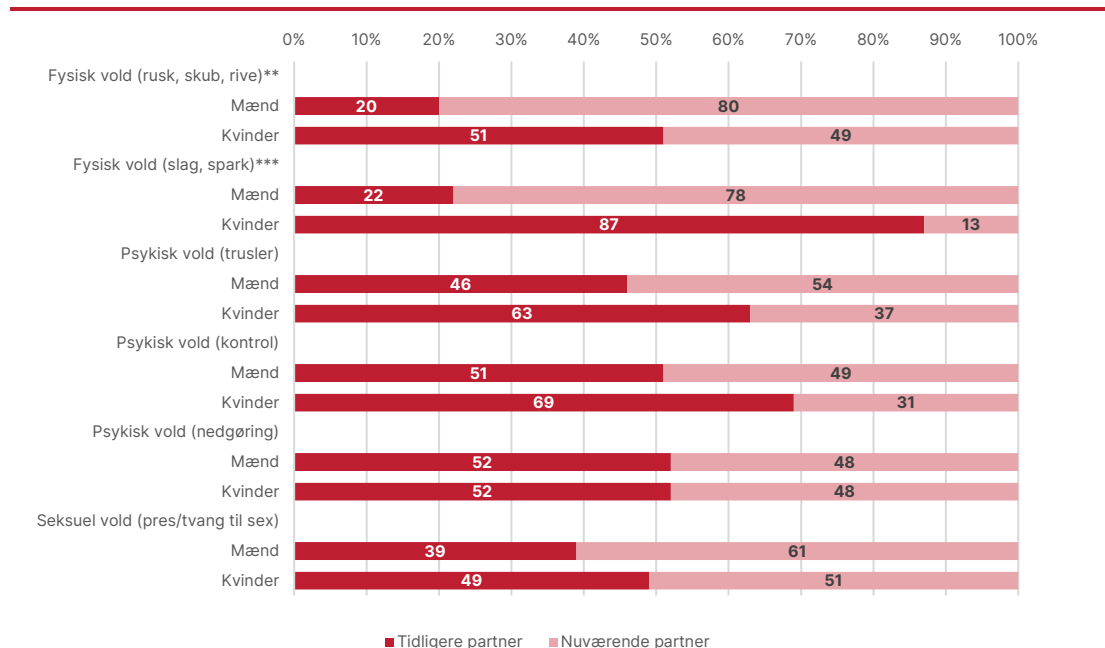
3.3 Relationen til udøveren

Undersøgelsen kan skelne mellem, om den vold, respondenterne har været udsat for inden for det seneste år, er udøvet af en nuværende eller tidligere partner. Figur 3.1, som er opgjort efter den voldsudsattes køn og forskellige partnervoldsformer (fysisk, psykisk og seksuel vold), viser, hvor meget af partnervolden, der er blevet begået af en nuværende hhv. tidligere partner. Tallene om økonomisk partnervold er for små til at blive vist.

Det gennemgående mønster i figuren er, at mænd, der har svaret ja til, at de inden for det seneste år har været udsat for en eller flere af de partnervoldsformer, som undersøgelsen belyser, oftere end kvinder har angivet, at volden er begået af en nuværende partner, mens kvinder omvendt hyppigere oplyser, at det er en tidligere partner, der har udøvet denne vold. Ved de fleste former for vold er der imidlertid kun tale om tendenser, som ikke er statistisk signifikante, fordi observationerne er få. Kun i forhold til fysisk vold (såvel mild som grov fysisk vold) er forskellene statistisk signifikante. Blandt de mænd, der har oplevet fysisk partnervold inden for det seneste år, er 78-80 pct. fortsat i forholdet, mens det samme gør sig gældende for 49 pct. af kvinderne, hvis den fysiske vold har været mildere, og for kun 13 pct., hvis den har været grovere (slået, sparket).

Tendensen til, at mænd lidt hyppigere udsættes for vold af en nuværende partner, mens kvinder oftere oplever den fra en tidligere partner, kan have forskellige forklaringer, der ikke udelukker hinanden. En forklaring er, at nogle mænd har svært ved at lægge samlivsbruddet bag sig og derfor optræder truende eller voldeligt over for partneren efter bruddet. Undersøgelser har fx vist, at kvinder hyppigere end mænd bliver udsat for stalking af en ekspartner (Tjaden & Thoennes, 2000), og at kvinder, som har været udsat for partnervold, har en særlig forøget risiko (Hamby & Grych, 2013). En anden forklaring er, at den partnervold, som mænd og kvinder udsættes for, har forskellig karakter. Antagelsen er, at den vold, som kvinder udsættes for, oftere har en mere omfattende karakter, hvilket vil få dem til at forlade parforholdet. Fx har en dansk undersøgelse vist, at partnervoldsudsatte kvinder hyppigere end mænd er multiudsatte (har oplevet flere voldsformer) og har erfaret flere voldshændelser. De har også hyppigere oplevet, at den seneste voldshændelse var alvorlig, og at de var meget bange. Desuden oplever voldsudsatte kvinder i højere grad end mænd, at volden har påvirket deres liv i dag (Ottosen & Østergaard, 2022). Antagelsen underbygges videre af bl.a. Johnson, Leone & Xu's studie (2014), der har vist, at såkaldt intimterrorisme, der ofte medfører de største skadesvirkninger, sjældent rapporteres af hverken mandlige eller kvindelige respondenter i intakte parrelationer, men relativt hyppigere af kvinder i brudte relationer, hvor voldsudøveren nu er en eksmand.

Figur 3.1 Procentdel af den partnervold, som opleves, der er begået af en nuværende hhv. tidligere partner. Opgjort efter voldsformer og de voldsudsattes køn.

Anm.: N (mænd udsat for partnervold i alt)= 157 (for de enkelte voldsformer varierer antallet mellem 19 og 86), N (kvinder udsat for partnervold i alt)= 395 (for de enkelte voldsformer varierer antallet mellem 27 og 292)
 *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05, NS=ikke statistisk signifikant.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

3.3.1 Civilstatus og partnervoldserfaringer

Som et supplement til de ovenstående fund om vold, der udøves af en tidligere hhv. nuværende partner, har vi undersøgt respondenternes formelle civilstand. Til surveyen er knyttet registeroplysninger fra Danmarks Statistik om respondenternes civilstand og information om, hvornår den senest registrerede civilstandsstatus indtraf. I analysen har vi inddelt respondenterne i tre grupper efter deres seneste registrering: 1) Gift eller i registreret partnerskab, 2) Fraskilt eller ophævet registreret partnerskab og 3) Ugift eller enke. "Ugift" dækker både over personer, der er reelt enlige, personer i et parforhold, der ikke bor sammen, og personer, der bor sammen uden at være gift. Blandt undersøgelsens 16-64-årige respondenter var 53 pct. senest registreret som gift eller registreret partner, 12 pct. var fraskilt eller havde ophævet deres partnerskab, mens 35 pct. af respondenterne var ugifte eller enker.

I Tabel 3.2 har vi opdelt undersøgelsens mandlige og kvindelige respondenter efter civilstatus og dernæst fordelt dem efter, om de har været udsat for partnervold gennem det seneste år (efterår 2019-efterår 2020). Tabellen viser, at mænd og kvinder, der er fraskilt (eller har ophævet et registreret partnerskab) signifikant hyppigere end de to øvrige civilstatusgrupper, særligt de gifte (eller registrerede partnere), har oplyst, at de har været udsat for partnervold inden for det seneste år. Det gælder således for 4 pct. af fraskilte mænd og 9 pct. af fraskilte kvinder. For gifte personer er de tilsvarende andele 2 hhv. 3 pct. Det reflekterer, at fraskilte personer hyppigere end gifte personer har partnervoldserfaringer eller er villige til at rapportere om dem.

Tabel 3.2 Mænd og kvinder opdelt efter civilstatus og fordelt efter om de har været udsat for partnervold inden for det seneste år. Procent.

		Gift/reg. partner- skab	Skilt/op- hævet partner- skab	Ugift eller enke	I alt	P<
Mænd	Ikke udsat for partnervold	98	96	97	98	
	Udsat for partnervold	2	4	3	2	
	I alt	100	100	100	100	
	Antal personer	4.151	822	2.891	7.864	p<0,01
Kvinder	Ikke udsat for partnervold	97	91	95	95	
	Udsat for partnervold	3	9	5	5	
	I alt	100	100	100	100	
	Antal personer	5.295	1.217	3.324	9.836	p<0,001
Begge køn	Ikke udsat for partnervold	98	93	96	97	
	Udsat for partnervold	2	7	4	3	
	I alt	100	100	100	100	
	Antal personer	9.446	2.039	6.215	17.700	p<0,001

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

Vi har videre belyst, om skilsmissehændelsen er knyttet til partnervoldsudsathed. I Tabel 3.3 har vi opdelt de fraskilte mænd og kvinder efter, om skilsmissen indtraf a) før den periode, hvor vi ved, at de er blevet udsat for partnervold (dvs. før efteråret 2019) eller b) i perioden, hvor partnervolden skete eller senere (dvs. fra efteråret 2019 eller senere).⁸

Analysen viser nogle iøjnefaldende forskelle, idet de 156 personer, der blev skilt i efteråret 2019 eller senere, langt hyppigere end dem, der blev skilt før dette tidspunkt, har erfaringer med at være udsat for partnervold: 14 pct. af de nyligt fraskilte mænd og 37 pct. af de nyligt fraskilte kvinder har således oplyst, at de har været udsat for en eller flere partnervoldsformer. Undersøgelsen kan ikke klarlægge, om de oplyste voldshændelser er en medvirkende årsag til, at respondenterne blev skilt, eller om de er indtruffet i kølvandet på en bebudet eller effektueret skilsmisse. Men analysen sandsynliggør i overensstemmelse med det foregående afsnit, at partnervold og samlivsbrud er nært forbundne fænomener, især for kvinder.

Blandt dem, der blev skilt tidligere (n = 1.883), dvs. før efteråret 2019, har 3 pct. af mændene og 7 pct. af kvinderne oplyst, at de har oplevet partnervold i det seneste år. Det er en højere andel end i befolkningen som helhed (2 hhv. 5 pct.) og indikerer, at en civilstatus som fraskilt (eller ophævet registreret partnerskab) kan være en risikofaktor for senere oplevet partnervold, jf. kapitel 4.

⁸ Statistik fra Familieretshuset (2020) viser, at de fire ud af fem par vælger at få en direkte skilsmisse uden forudgående separation. Af den grund har vi i vores opdeling af skilsmissetidspunktet ikke indlagt en separationsperiode. Muligheden for at få en såkaldt "straks skilsmisse" blev indført i 2013.

Tabel 3.3 Mænd og kvinder, der er fraskilt (eller har ophævet registreret partnerskab), opdelt efter, hvornår skilsmissen indtraf og fordelt efter, om de har oplevet partnervold det seneste år (efterår 2019-efterår 2020). Procent.

		Skilt/ophævet partnerskab mere end et år før undersøgelsen	Skilt/ophævet partnerskab inden for det seneste år eller efter undersøgelsen	I alt	p<
Mænd	Ikke udsat for partnervold	97	86	96	
	Udsat for partnervold	3	14	4	
	I alt	100	100	100	
	Antal personer	759	63	822	p<0,01
Kvinder	Ikke udsat for partnervold	93	63	91	
	Udsat for partnervold	7	37	9	
	I alt	100	100	100	
	Antal personer	1.124	93	1.217	p<0,001
Begge køn	Ikke udsat for partnervold	95	73	93	
	Udsat for partnervold	5	27	7	
	I alt	100	100	100	
	Antal personer	1.883	156	2.039	p<0,001

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

3.4 Partnervoldens karakter: Sammenhæng mellem forskellige former for partnervold

De data, som denne analyse hviler på, kan ikke umiddelbart tilvejebringe informationer om, hvor omfattende den partnervold er, som mænd og kvinder udsættes for. Andre nyere, danske målinger, der har optalt antallet af voldshændelser eller sat fokus på alvorligheden eller skadesvirkninger, indikerer, jf. ovenfor, at kvinder hyppigere end mænd bliver udsat for gentagen eller grovere vold (Deen et al., 2018; Ottosen & Østergaard, 2022). Tilsvarende resultater er fundet i udenlandske undersøgelser (fx Andersson, Heimer & Lucas, 2014; Frenzel, 2014; Pape & Stefansen, 2004; Thoresen & Hjemdal, 2014; Walby & Towers, 2018). I denne analyse kan vi alene nærme os spørgsmålet om partnervoldens karakter ved at afdække, om respondenterne har været udsat for en eller flere slags partnervold inden for det seneste år.

Det at være udsat for flere former for vold eller overgreb kan betegnes som multiudsathed eller polyviktisering. Begreberne bliver især anvendt inden for forskningsområdet om børnemishandling, hvor man har fundet, at børn, der fx bliver slået i hjemmet ofte også har oplevet andre former for vold eller overgreb, fx ved at bevidne vold mellem forældrene (Ottosen et al., 2020; Ottosen & Henze-Pedersen, 2021). Forståelsen af multiudsathed eller polyviktisering bliver imidlertid også brugt inden for partnervoldsforskningen (fx Hamby & Grych, 2013). Udenlandske undersøgelser indikerer, at antallet af overgrebsformer influerer på skadesvirkningerne, idet individer, der eksponeres for flere typer overgreb, har en øget risiko for at have symptomer på traumer. Sammenhængen er både observeret blandt børn, der oplever overgreb, og blandt voksne, der er ud-

sat for partnervold (Finkelhor, Ormrod & Turner, 2007; Sabina & Straus, 2008). I den danske kontekst har vi i en tidligere partnervoldsundersøgelse, som også var baseret på SHILD-data, belyst, om det gjorde en forskel, om man var udsat for én eller flere former for partnervold. Resultaterne viste, at såvel kvinder som mænd, der havde været udsat for to eller flere former for partnervold, havde en højere risiko for at have lavere livstilfredshed i forhold til dem, der kun var udsat for én partnervoldsform (Ottosen & Østergaard, 2018).

Tabel 3.4 viser, at 3,4 pct. har været udsat for mindst en af de fire partnervoldsformer, som undersøgelsen opererer med (dvs. enten psykisk, fysisk, seksuel eller økonomisk partnervold). Som det fremgår af tabellen, gælder det for 2,4 pct. af mændene og 4,5 pct. af kvinderne, og forskellen mellem kvinder og mænd er statistisk signifikant ($p < 0,001$).

Omsættes disse procenter til antal, estimerer undersøgelsen at ca. 43.000 mænd og 82.000 kvinder årligt er udsat for mindst en af de fire partnervoldsformer, som undersøgelsen opererer med. Estimaterne er behæftet med usikkerhed, da de er baseret på en stikprøve. Denne usikkerhed kan formidles med et konfidensinterval, altså et interval, der med stor sandsynlighed indeholder antallet i hele Danmarks befolkning. I vores undersøgelse er 95 pct. konfidensintervallet for mænd [37.000;50.000] og for kvinder [74.000; 89.000]. Det vil altså sige, at antallet, der årligt er udsat for partnervold i den danske befolkning, med 95 pct. sikkerhed ligger mellem 37.000 og 50.000 mænd og mellem 74.000 og 89.000 kvinder. Populationens størrelse er 1. september 2020 ca. 3.600.000 personer, og beregningen er udført, inden procentdelene og antal er afrundede. Som vi har redegjort for i kapitel 1, er der imidlertid en betydelig usikkerhed ved disse estimater, bl.a. fordi ganske få besvarelser kan forrykke det estimerede antal partnervoldsudsatte betragteligt.

Tabel 3.4 Procentandele mænd og kvinder, der i 2020 har været udsat for 0, 1, 2 eller flere former for partnervold i det sidste år. Procent.

Antal former for partnervold	Mænd	Kvinder	I alt	Signifikanstest for kønsforskel
0 former for partnervold	97,6	95,5	96,6	$p < 0,001$
1 form af partnervold	1,9	3,1	2,5	$p < 0,001$
2 former af partnervold	0,3	1,2	0,8	$p < 0,001$
3 eller 4 former af partnervold	0,1	0,2	0,1	Insig.
I alt	100	100	100	

Anm.: Optællingen omfatter psykisk partnervold, fysisk partnervold, om man er tvunget til sex af partner og økonomisk partnervold.

N (mænd) = 7.909, N (kvinder) = 9.910

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

Blandt dem, der har været udsat for partnervold, har et flertal udelukkende været udsat for én form for partnervold, der oftest er psykisk vold, jf. Tabel 3.5, hvor vi har opgjort sammenfaldet mellem de tre hyppigst forekommende former for partnervold. Knap en procent af respondenterne rapporterer, at de har været udsat for to eller flere former for partnervold inden for det sidste år. I denne lille gruppering er kvinder signifikant overrepræsenteret, idet de udgør 78 pct. af de polyviktimerede. Andelen af kvinder er den

samme som i vores partnervoldsundersøgelsen fra 2018 (Ottosen & Østergaard, 2018) og indikerer i overensstemmelse med andre undersøgelser (jf. ovenfor), at kvinder hyppigere end mænd bliver udsat for partnervold, der er mere omfattende.

Tabel 3.5 Sammenfald mellem forekomst af forskellige partnervoldsformer i 2020. Opgjort for mænd og kvinder, der har oplevet partnervold gennem det sidste år. Procent.⁹

Former for partnervold	Mænd	Kvinder	I alt	Signifikanstest for kønsforskel
Ikke nogen af de tre voldsformer	97,6	95,5	96,6	p<0,001
Udelukkende psykisk partnervold	1,5	2,6	2,0	p<0,001
Udelukkende seksuel partnervold	0,2	0,4	0,3	p<0,05
Udelukkende fysisk partnervold	0,3	0,3	0,3	Insig.
To former: psykisk, fysisk og seksuel	0,3	1,1	0,7	p<0,001
Alle tre: psykisk, fysisk og seksuel	0,1	0,2	0,1	Insig.
I alt	100	100	100	

Anm.: N (mænd)= 7.911, N (kvinder)= 9.910

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

3.4.1 Partnervoldsudsattes erfaring med at møde vold i andre kontekster

Et aspekt ved det at være multiudsat eller polyviktimeret kan være, at man ud over volden i hjemmet også er udsat for vold eller overgreb i andre sociale rum. Vi har derfor belyst, om personer, der er udsat for partnervold, også har en højere risiko for at møde vold i andre kontekster, fx i en arbejdsmæssig sammenhæng eller i nattelivet. Som følge af den måde, hvorpå undersøgelsens spørgeskema er konstrueret, kan analysen kun være indikerende.¹⁰ Vores opgørelse viser, jf. Tabel 3.6, at personer, der har været udsat for partnervold inden for det seneste år, lidt hyppigere (23 pct.) end personer, der ikke har oplevet partnervold (17 pct.) også har været udsat for vold i en anden kontekst. Sammenhængen, der findes både for mænd og kvinder, er statistisk signifikant, men den procentuelle forskel mellem partnervoldsudsatte og ikke-partnervoldsudsatte er ikke særlig stor.

⁹ På grund af datarestriktioner har vi ikke mulighed for at udarbejde en mere præcis opgørelse over sammenfaldet mellem fx fysisk og psykisk vold eller fysisk og seksuel vold, men henviser i stedet til Ottosen & Østergaard, 2018 og 2022.

¹⁰ I undersøgelsen spørges respondenterne først, om de har været udsat for de for bestemte former for vold, fx trusler om vold, jf. kapitel 2. For hver voldsform spørges herefter, om deres relation til *den person, der gjorde det mest*, idet der her kun er en svarmulighed. Respondenterne kan svare, at volden er udøvet af en bekendt (ven/nabo), at den er foregået i nære relationer (af en nuværende partner, en tidligere partner eller af et andet familiemedlem), i en arbejdsmæssig sammenhæng (fx af sundhedspersonale, kollegaer, kunder/klienter mv.), eller at den er udøvet af en fremmed person. En respondent, der har oplyst, at han/hun blevet truet med vold af sin nuværende eller tidligere partner, har ikke mulighed for samtidigt at svare, at han/hun også er blevet truet af fx en fremmed, men kan godt svare ja til, at den fremmede fx har rusket eller skubbet.

Tabel 3.6 Sammenhæng mellem partnervold og det at være udsat for vold i andre kontekster i 2020. Opgjort for mænd og kvinder. Procent.

		Andel, der er udsat for vold i andre kontekster
Mænd	Ikke oplevet partnervold	17
(p<0,01)	Har oplevet partnervold	25
Kvinder	Ikke oplevet partnervold	16
(p<0,05)	Har oplevet partnervold	21
I alt	Ikke oplevet partnervold	17
(p<0,05)	Har oplevet partnervold	23

Anm.: N (mænd)= 7.909, N (kvinder)= 9.910

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

3.5 Erfaringer med vedvarende partnervold (2012, 2016 hhv. 2020)

Udover at belyse byrden af partnervold ved antallet af partnervoldsformer og ved, om de udsatte har øget risiko for at møde vold i andre kontekster, har vi også søgt at indkredse, hvor forbigående eller vedvarende partnervolden er. Vi tager her udgangspunkt i de respondenter, som har medvirket i undersøgelsen i alle tre dataindsamlingsrunder i 2012, 2016 og 2020, og hvor der hver gang er spurgt til partnervoldserfaringer inden for det seneste år. Det drejer sig om 3.314 kvinder, der er født mellem 1956 og 1996. Opgørelser om mænds partnervoldserfaringer over tid kan ikke udarbejdes, da talgrundlaget er for småt.

Analysen viser, jf. Tabel 3.7, at blandt de ca. 3.300 kvinder, har 8 pct. været udsat for partnervold på et eller flere af de tre måletidspunkter hen over den 8-årige periode, mens 92 pct. oplyser, at de ikke har haft erfaringer med partnervold. Blandt de partnervoldsudsatte har de allerfleste (6,6 pct.) kun været udsat på ét måletidspunkt, mens 1,3 pct. har svaret ja til, at de har oplevet partnervold på to eller alle tre måletidspunkter. Vi kan ikke ud fra undersøgelsen afgøre, om den vedvarende vold, som disse kvinder har været udsat for, er udøvet af den samme eller af forskellige partnere, og undersøgelsen kan heller ikke klargøre, hvor mange kvinder, der i perioden 2012-20 har været udsat for partnervold i andre år end de tre nedslagspunkter, som SHILD har spurgt til. Fundene illustrerer imidlertid, at jo flere måletidspunkter, man inddrager, desto flere individer vil undersøgelsen finde, som er eller har været berørt af partnervold, jf. kapitel 1.3.2.

Tabel 3.7 Antal år kvinder, årgang 1956-1996, har oplevet partnervold i 2012, 2016 og 2020. Procent.

Antal år	Procent
0 år	92,2
1 år	6,6
2 år	1,1
3 år	0,2
I alt	100
N (kvinder)=	3.314

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

3.6 Udviklingen i partnervold og andre former for perioden 2012-2020

På grundlag af SHILD-data fra den første indsamlingsbølge i 2012 og den tredje indsamlingsbølge i 2020 har vi undersøgt, om der over tid kan iagttages forskydninger i befolkningens erfaringer med at være udsat for vold. Vi sætter både fokus på erfaringer med at have været udsat for vold i almindelighed, fx på arbejdspladsen, og på erfaringer med at være partnervoldsudsat. Af hensyn til sammenligneligheden anvender vi det måleinstrument, som blev brugt i 2012-undersøgelsen, hvilket indebærer, at forekomsten af psykisk vold og det samlede mål for partnervold er lidt lavere i denne delanalyse end i opgørelserne ovenfor.¹¹

Ser vi først på befolkningens erfaringer med at være udsat for vold i almindelighed ses et gennemgående statistisk signifikant fald i andelene, der har været udsat for fysisk, psykisk og økonomisk vold fra 2012 til 2020, jf. Tabel 3.8. Faldet ses både blandt mænd og kvinder. Der er også et fald i andelen af respondenter, som har tilkendegivet, at de selv har udøvet vold. Når det drejer sig om seksuel vold, er der en lille, men ikke signifikant stigning, som hidrører fra, at lidt flere kvinder i 2020 end i 2012 har følt sig presset eller tvunget til sex.

Tabel 3.9 viser tilsvarende udviklingen i oplevet og udøvet vold blandt mænd og kvinder, der har været involveret i partnervold. For så vidt angår fysisk partnervold, rapporterer en faldende andel af både mænd og kvinder, at de har været udsat for eller har udøvet fysisk vold mod en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år. Forskellene mellem 2012 og 2020 er statistisk signifikante. I forhold til erfaringer med at være udsat for psykisk eller seksuel partnervold er der som helhed ingen forskelle mellem de 2 år. Informationerne om udsathed for økonomisk partnervold er i 2020 for spinkle til, at resultaterne må afrapporteres, men for kvinder afspejler tendensen et fald.

Samlet set reflekterer de to tabeller, at mens der gennemgående rapporteres om et fald fra 2012 til 2020, når vi ser på udsathed for vold i almindelighed, så er der, når vi ser på partnervold, kun sket et fald i andelen, der har erfaringer med fysisk vold.

I Figur 3.2 har vi forenet besvarelsenerne om udsathed for de forskellige former for partnervold i et samlet mål og opgjort udsatheden for både mænd og kvinder. Tendensen i figuren tyder på, at der for begge køn er tale om en nedadgående udvikling fra 2012 til 2020, men forskellene mellem de 2 år er små, og de er ikke statistisk signifikante.

Det skal tilføjes, at vi i vores partnervoldsundersøgelse 2018 (Ottosen & Østergaard, 2018) tilsvarende undersøgte, om der kunne iagttages nogle ændringer i udviklingen i udsathed for partnervold over en kort tidshorisont fra 2012 til 2016.¹² Det overordnede resultat var, at der ikke var nogen betydelige ændringer i partnervoldsudsatheden mellem de to måleperioder. Det gjaldt både for mænd og for kvinder.

¹¹ Som beskrevet i kapitel 2 har vi i undersøgelsen fra 2020 stillet et supplerende spørgsmål om kontrollerende adfærd for bedre at kunne afdække fænomenet "psykisk vold". Dette indgik ikke ved dataindsamlingen i 2012 og er derfor også taget ud af den sammenlignende analyse her.

¹² Af spørgeskematekniske grunde ved 2016-indsamlingsrunden anvendte vi 2018-rapporten et mere forenklet mål, der bl.a. kun kunne analysere psykisk og fysisk partnervold samlet, til at belyse partnervoldsudviklingen over tid, hvilket også er årsagen til, at data fra 2016 ikke afrapporteres her.

Tabel 3.8 Udvikling i forekomst af forskellige voldsformer mellem 2012 og 2020, som kvinder og mænd i alderen 16-64 år har oplevet det seneste år. Procent.

	2012			2020			Test af i alt mellem år
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	
Voldsofferperspektivet: Udsat for forskellige former for vold							
Udsat for fysisk vold, i alt	8,45	6,02	7,24	5,31	4,5	4,9	p<0,001
Udsat for psykisk vold, i alt	19,26	18,54	18,91	17	18,23	17,61	p<0,01
Udsat for økonomisk vold, i alt	0,97	0,99	0,98	0,53	0,64	0,59	p<0,001
Presset/tvunget til sex, i alt	0,85	1,6	1,22	0,72	2,15	1,42	insig.
Voldsudøversperspektiv							
Har selv udøvet fysisk vold, i alt	4,94	2,39	3,67	2,38	1,2	1,79	p<0,001

Anm.: 2012: N (mænd)= 8.901, N (kvinder)= 10.054. 2020: N (mænd)= 7.941, N (kvinder)= 9.989.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

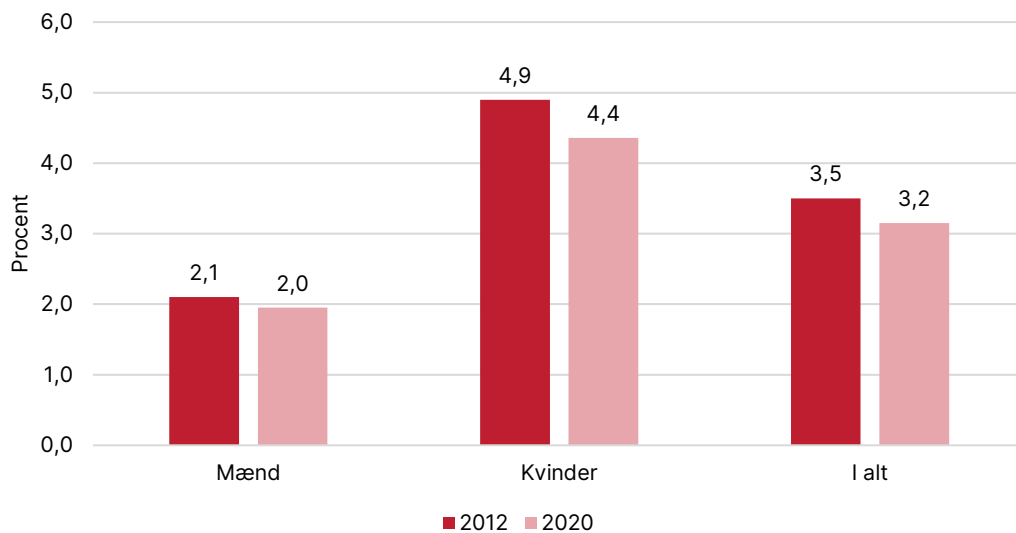
Tabel 3.9 Udvikling i forekomst af forskellige partnervoldsformer mellem 2012 og 2020, som kvinder og mænd i alderen 16-64 år har oplevet det seneste år. Procent.

	2012			2020			Test af i alt mellem år
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	
Voldsofferperspektivet: Udsat for forskellige former for partnervold							
Udsat for fysisk partnervold	0,72	1,64	1,18	0,6	1,2	0,9	p<0,05
Udsat for psykisk partnervold	1,19	3,86	2,51	1,4	3,68	2,52	insig.
Udsat for økonomisk partnervold	0,13	0,29	0,21	-	0,2	-	-
Presset/tvunget til sex/samleje af (eks)partner	0,55	0,94	0,73	0,4	1	0,7	insig.
Voldsudøversperspektiv							
Har selv udøvet fysisk partnervold	0,64	0,99	0,81	0,3	0,5	0,4	p<0,001

Anm.: 2012: N (mænd)= 8.901, N (kvinder)= 10.054. 2020: N (mænd)= 7.918, N (kvinder)= 9.925.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

Figur 3.2 Procentandele mænd og kvinder (16-64 år), der har oplevet mindst en form for partnervold i 2012 og 2020.

Anm.: 2012: N (mænd)= 8.886, N (kvinder)= 10.039. 2020: N (mænd)= 7.911, N (kvinder)= 9.910.

Note: Sammenhængene er ikke signifikante med en dobbeltsidet z-test på et femprocents signifikansniveau.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

3.7 Opsamling og diskussion

Kapitlet belyser forekomsten af partnervold i Danmark ved at anvende indikatorer på fysisk, psykisk, seksuel og økonomisk partnervold. Data fra SHILD-2020 viser, at 4,5 pct. af de kvindelige respondenter og 2,4 pct. af de mandlige respondenter har oplyst, at de har været udsat for mindst en af disse fire partnervoldsformer inden for det seneste år. Voldshændelserne spænder antagelig fra enkeltstående og mindre grov vold til vold, som kan have en gentagende og mere grov karakter. Omsætter man de forholdsvis små procentdele til et antal, estimerer vi, at ca. 82.000 kvinder (mellem 74.000 og 89.000) og ca. 43.000 mænd (mellem 37.000 og 50.000) årligt er udsat for partnervold. Dette estimat er imidlertid behæftet med en betydelig usikkerhed.

Kapitlet viser, at psykisk partnervold er den hyppigst oplevede form for vold for både mænd og kvinder, mens økonomisk partnervold er et relativt sjældent fænomen. Uanset hvilken voldsform, der er tale om, er kvinder imidlertid signifikant hyppigere partner-voldsudsatte end mænd.

Undersøgelsen belyser, om partnervold udøves af en nuværende eller tidligere partner, og den viser, at kvinder hyppigere bliver udsat for fysisk vold af en tidligere partner, mens mænd hyppigere oplever denne form for vold i deres nuværende parrelation. Det samme mønster ses som tendenser ved andre partnervoldsformer. Forskellene kan indikere, at den partnervold, som kvinder udsættes for, har en mere alvorlig karakter.

Analyserne viser i forlængelse heraf, at fraskilte personer hyppigere har erfaringer med at være udsat for partnervold. Blandt dem, der er blevet skilt i året forud for dataindsamlingen eller senere, rapporterer 37 pct. af kvinderne og 14 pct. af mændene, at de har

oplevet partnervold inden for det seneste år. Undersøgelsen kan ikke klarlægge om partnervolden er årsag til skilsmissen, eller om den indtræffer som en reaktion på et bebudet eller effektueret samlivsbrud, men den sandsynliggør, at partnervold og samlivsbrud er nært forbundne fænomener, særligt for kvinder.

Flertallet af såvel de partnervoldsudsatte mænd som kvinder har kun været udsat for én form for partnervold, der typisk er psykisk vold. Men 1 pct. af befolkningen har inden for en 1-årshorisont været udsat for flere former for partnervold, hvilket kan betegnes som polyviktisering. Undersøgelsen betragter polyviktisering som en proxy for, at man er udsat for mere omfattende partnervold. Knap 4 ud 5 polyviktiserede er kvinder.

Ved at følge de samme kvindelige undersøgelsesdeltagere gennem tre dataindsamlings-tidspunkter (2012, 2016, 2020), har vi søgt at kortlægge, hvor mange der ser ud til at være udsat for mere vedvarende partnervold fra enten den samme eller forskellige partnere. Hen over den 8-årige periode rapporterer i alt 8 pct. af kvinderne, at de har været udsat for partnervold inden for det seneste år. De allerfleste (6,6 pct.) har kun været udsat på ét måletidspunkt, mens 1,3 pct. har svaret ja til, at de har oplevet partnervold på to eller alle tre måletidspunkter. En tilsvarende opgørelse kan ikke udarbejdes for mænd.

Kapitlet har endvidere belyst, om der kan iagttages en udvikling i forekomsten af partnervold over tid. Vi har valgt to nedslagspunkter: 2012 og 2020. Hen over denne periode ser vi gennemgående et signifikant fald i befolkningens udsathed for vold i almindelighed, mens andelen, som oplever partnervold, kun er faldet meget svagt. Set under ét er forskellene i partnervoldsforekomsten i 2012 og 2020 ikke statistisk signifikante.

Resultaterne om udviklingen i såvel vold i almindelighed som i partnervolden fra 2012 til 2020 kan være påvirket af covid-19-pandemien, idet Danmark var nedlukket i dele af den periode, som undersøgelsen spørger til (efteråret 2019-efteråret 2020). Anden statistik har vist, at der i nedlukningsperioderne var et fald i anmeldte voldsforbrydelser mod privatperson, hvilket bl.a. kan skyldes, at folk havde mindre social kontakt med hinanden, og at byens natteliv var lukket ned (Danmarks Statistik, 2021). Samtidig forventede bl.a. UN Women & WHO (2020), at partnervolden ville stige under pandemien pga. den sociale isolation i hjemmet, og fordi det blev vanskeligere for voldsudsatte personer at søge hjælp. En opgørelse om kriminalitetsudviklingen i Danmark under covid-19-pandemien har vist, at antallet af husspektakler (som kan være en indikator på partnervold) var højere end forventet i den første nedlukningsperiode i 2020 (Mannov, Østergård & Minke, 2020). Andre erfaringer fra Danmark (Weih & Nymand Frederiksen, 2020) indikerer i tråd hermed, at der i denne periode var en stigende efterspørgsel efter hjælp blandt partnervoldsudsatte, og det samme har udenlandske undersøgelser, som baserer sig på myndigheds- eller organisationsstatistik, vist (Nesset et al., 2021; Piquero et al., 2021). Når denne stigende efterspørgsel efter bistand ikke afspejler sig som en stigende partnervoldsforekomst i SHILD-undersøgelsen fra 2020, kan det dels hænge sammen med, at SHILD-data indfanger et bredere voldsrepertoire end den mere omfattende vold, hvor man har brug for akut hjælp, dels at SHILD spørger til en længere tidshorisont end de få måneder, som nedlukningen i 2020 varede.

4 Sociale karakteristika og risici for partnervold

4.1 Indledning

I et forebyggelses- eller interventionsøjemed kan det være væsentligt at vide, om der er nogle særskilte sociale karakteristika eller risikofaktorer, der gør individer sårbare over for partnervold. En risikofaktor er et baggrundsforhold, der øger den statistiske sandsynlighed for, at en bestemt hændelse (fx partnervold) indtræffer. Tankegangen om risikofaktorer bygger på en ide om, at individer ikke har ensartede sandsynligheder for at blive involveret i et voldeligt parforhold.

Undersøgelser om partnervold har identificeret en længere række af bagvedliggende faktorer, som hænger sammen med forekomsten af partnervold. For at skabe en systematik over disse forskelligartede faktorer, der hidrører fra forskellige domæner, kan man anvende den såkaldt økologiske model (Bronfenbrenner, 1979; Dahlberg & Krug, 2002) som en overordnet ramme. Modellen består af fire niveauer og bliver bl.a. anvendt af WHO (2010) til at opsummere, hvad en lang række undersøgelser har vist er centrale, sociale karakteristika eller risikofaktorer ved partnervold:

1. *Individniveau*. Det første individuelle niveau i modellen vedrører de biologiske, personlige og historiske variable, der øger sandsynligheden for, at et individ udsættes for eller udøver vold. Undersøgelser har fx vist, at både udøvelse af og udsathed for partnervold er forbundet med: om man har oplevet vold i opvækstmiljøet, at man er yngre, begrænset uddannelse, arbejdsløshed, psykisk sygdom, misbrugsproblemer og en accepterende holdning til vold.
2. *Relationelt niveau*. Det andet relationelle niveau i modellen omhandler faktorer, der hører til de nære sociale relationer (fx ens partner eller andre familiemedlemmer), dvs. den kreds, som former individets adfærd og oplevelser. For eksempel kan faktorer som utroskab eller ægteskabelige kontroverser være omstændigheder, der fremmer partnervold.
3. *Lokalsamfundsniveau*. Det tredje niveau omfatter karakteristika ved individets lokale miljø, dvs. den lidt bredere kontekst, som de sociale relationer er indlejret i. Det kan fx fremme forekomsten af partnervold, hvis man lever i et miljø, der accepterer vold eller traditionelle kønsroller, eller som er præget af fattigdom eller en høj grad af arbejdsløshed.
4. *Samfundsniveau*. Det fjerde og sidste niveau handler om forhold i den samfundsmæssige indretning (dvs. makroniveauet), som kan påvirke synet på og legitimiteten ved partnervold (fx lovgivning, trossystemer, kulturelle og sociale normer om køn og fysisk straf). For eksempel kan en samfundsindretning, som understøtter strukturel ulighed mellem mænd og kvinder eller bestemte sociale konstruktioner om maskulinitet, eller som ikke har nogen lovgivning, der beskytter kvinder mod vold i ægteskabet, være med til fremme forekomsten af partnervold.

Formålet med analysen i dette kapitel er først at belyse, hvilke bagvedliggende forhold der hænger sammen med, om man har været udsat for partnervold gennem det seneste år, og dernæst at undersøge, hvad omfanget af risikofaktorer betyder for sandsynligheden for at opleve partnervold. Mens den første del af analysen hviler på tidligere partnervoldsforskning, herunder vores egen partnervoldsundersøgelse fra 2018 (Ottosen & Østergaard, 2018), er den anden del af analysen inspireret af et tilgrænsende undersøgelsesfelt: forskning om børnemishandling: I en stor australsk undersøgelse identificerede Doidge et al. (2017) 21 risiko- og beskyttelsesfaktorer, som havde sammenhæng med, at børn blev udsat for forskellige former for mishandling gennem barndommen¹³. Undersøgelsen viste, at forældres økonomiske vanskeligheder, psykiske lidelser og misbrugsproblemer samt social ustabilitet havde stærk og konsistent sammenhæng med forekomst af børnemishandling, mens indikatorer, der henviste til individuelle forhold hos barnet, viste mindre konsistente sammenhænge. Men næsten uanset, hvilken børnemishandlingsform der var tale om, steg forekomsten af overgreb eksponentielt med antallet af risikofaktorer (Ottosen, Frederiksen & Henze-Pedersen, 2020). I denne analyse vil vi på tilsvarende vis undersøge, om antallet af bagvedliggende forhold øger forekomsten af partnervold.

4.2 Metodiske overvejelser og fremgangsmåde

Analysen er eksplorativ, og den er udført med udgangspunkt i data fra den tredje indsamlingsbølge af SHILD i 2020. Analysens afhængige variabel er, om man har været udsat for mindst en form for partnervold fra en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år. Som vist i kapitel 3 har 3,4 pct. af respondenterne været udsat for partnervold.

4.2.1 Analysens muligheder og begrænsninger

Vi vil knytte et par overordnede kommentarer til undersøgelsens muligheder og begrænsninger.

For det første: Med et survey-baseret undersøgelsesdesign som det aktuelle er det kun muligt at undersøge betydningen af faktorer, som hører hjemme på det individuelle og relationelle niveau, jf. beskrivelsen af den økologiske model ovenfor. Det er et vilkår, som vi deler med de fleste andre survey-undersøgelser om partnervold (Yakubovich et al., 2018). Sådanne undersøgelser inviterer til at bringe de partnervoldsudsattes egne erfaringer frem, men de er kun i begrænset udstrækning eller slet ikke i stand til at beskæftige sig med de systemiske eller strukturelle vilkår, der kan fremme partnervold. Man kan derfor stille spørgsmålene: Risikerer analysen dermed til at begrænse forståelsen af, hvilke mekanismer der fører til partnervold? Og vil analysen føre til en individualisering af partnervoldens problem, fordi den overvejende beskæftiger sig med karakteristika, der vedrører de udsatte personer? Svaret på det første spørgsmål er: Nej, men analysen kan kun dække en lille del af det samlede forklaringsunivers. Til det andet spørgsmål er svaret også: Nej. Et analyseperspektiv, der fokuserer på risikofaktorer, som hidrører fra individniveauet, bidrager hverken til individualisering eller til victimblaming, dvs. at det

¹³ De børnemishandlingsformer, som indgik i analysen, var: alvorlig hhv. mild psykisk vold, fysisk vold, seksuelle overgreb, forsømmelse og overværelse af vold i hjemmet.

skulle være de voldsudsattes egen skyld, at de bliver udsat for vold. Mange sociologiske undersøgelser om befolkningens levevilkår, sundhed eller kriminalitet har vist, at sociale hændelser ikke er tilfældigt fordelt. Der er et vist omfang af social ulighed i det danske samfund, og disse uligheder må også antages at materialisere sig inden for området om partnervold. Generelle kriminologiske undersøgelser om ofre for kriminalitet har fx vist, at kvinder i bunden af den socioøkonomiske fordeling har en markant større risiko for at blive ofre for seksuelle krænkelser og overgreb end kvinder med flere ressourcer (Andrade, Casier & Skov, 2020). Individuer er udrustet med forskelligartede erfaringer, ressourcer og positioner, der periodisk eller mere vedvarende kan gøre dem afhængige af andre. I et dysfunktionelt parforhold med en skæv magtrelation kan afhængigheden udnyttes af partneren og gøre kvinden sårbar over for vold, tvang og kontrol. For eksempel kan den sårbarhed, der knytter sig til kvinders graviditet og fødsler, i nogle parforhold indebære, at magtbalancen forrykker sig ved, at partneren overtager kontrollen eller anvender voldelige repressioner (Bjørnholt, 2021). Sprogbarrierer eller en illegal status som indvandrer kan øge risikoen for social isolation eller trusler om at involvere myndighederne. Individuer, som er uarbejdsdygtige eller hjælpeløse på grund af et handicap, psykisk sygdom eller misbrugsproblemer, kan i mindre grad end andre opleve, at de har valgmuligheden til at bryde ud af et dårligt fungerende parforhold. Set fra det forebyggelses- og interventionsperspektiv, der vil yde en effektiv indsats, er det væsentligt at få indkredset, om nogle befolkningssegmenter gennemsnitligt er mere risikoudsatte for partnervold end andre.

For det andet: Tankegangen om risikofaktorer indebærer, at man kan sandsynliggøre, at der er en kausal relation mellem risikofaktorer og udfaldet, som er partnervold. De sårbarhedsskabende (eller beskyttende) faktorer skal med andre ord ligge forud for den vold, som undersøgelsens respondenter har oplevet gennem det seneste år. I forløbsundersøgelser, der gennem gentagne dataindsamlinger følger individer gennem tilværelsen, er det muligt at klarlægge begivenhedernes rækkefølge. I et globalt perspektiv findes der imidlertid kun få forløbsundersøgelser, som har undersøgt risikofaktorer for partnervold (Yakubovich et al., 2018). De fleste partnervoldsundersøgelser er som denne analyse baseret på et retrospektivt og tværsnitsbaseret design, hvor det principielt er vanskeligt at kortlægge den sekventielle orden mellem baggrundsforhold og udfald¹⁴. Derfor er det mere korrekt at tale om sammenhænge end om kausale relationer.

4.2.2 Anvendte risikofaktorer i analysen

Antallet af risikofaktorer for partnervold, der indgår i analysen, er selvsagt begrænset af, om undersøgelsen rummer information om de forhold, som må betragtes som relevante forudgående begivenheder før den oplevede partnervold. Den aktuelle analyse inddrager som udgangspunkt 15 variable, der fordeler sig i 4 grupperinger: Blandt faktorerne på individniveau opererer vi med *historiske begivenheder* (3 faktorer), *sociodemografi* (8 faktorer) og *personlige problemstillinger* (1 faktor). Blandt faktorer, der refererer til det relationelle niveau, belyser vi betydningen af forskellige forhold ved respondenternes *familiestatus* (3 faktorer).

¹⁴ I SHILD-datasættet har ca. 6.000 respondenter deltaget i undersøgelsen flere gange, hvorfor det i principielt er muligt at udføre en forløbsanalyse. Når vi fravælger det her til fordel for en tværsnitsbaseret tilgang, er det, fordi analysen nødvendiggør et større datagrundlag.

Når det drejer sig om *historiske begivenheder*, har en række undersøgelser, herunder også fra Danmark, påvist en sammenhæng mellem, om man har overværet vold i hjemmet som barn, og om man senere i livet selv er udsat for eller udøver partnervold (fx Ottosen & Østergaard, 2022; Stith et al., 2000; 2004; Smith-Marek, 2015). Informationer om oplevet vold i barndommen findes desværre ikke i SHILD. I stedet har vi inddraget betydningen af andre potentielt sårbarhedsskabende faktorer i barndommen, som kan indikere, at omsorgsbetingelserne har været utilstrækkelige eller turbulente, herunder om man har været anbragt uden for hjemmet, eller om man er vokset op i en familie, hvor et familiemedlem havde et handicap, et længerevarende helbredsproblem eller en psykisk lidelse. Undersøgelser har fx vist, at børn af forældre med langvarige helbredsproblemer eller psykiatriske diagnoser hyppigere er udsatte og modtager forskellige former for social støtte (Lausten & Andreassen, 2021).

For så vidt angår betydningen af *sociodemografiske faktorer* undersøges betydningen af respondenternes køn, seksuelle orientering og alder, idet antagelsen er, jf. kap. 3, at kvinder er mere risikoudsatte end mænd, at heteroseksuelle personer er mindre risikoudsatte end homo- og biseksuelle personer (Frisch et al., 2019; Walters, Chen & Breiding, 2011), og at yngre personer (16-39 år) har højere risiko for at opleve partnervold end ældre personer (40-64 år, jf. ovenfor). Desuden antager vi, at man som indvandrere er mere risikoudsat, end hvis man som indfødt dansker eller efterkommer af indvandrere er vokset op i landet. Vi antager videre, at et vanskeligt skole- eller uddannelsesforløb (målt ved, om man har modtaget specialundervisning, højst har gennemført grundskolen eller er droppet ud af en uddannelse¹⁵), eller om man er uden for beskæftigelse 1 år inden undersøgelsestidspunktet, kan gøre personer sårbare for partnervold (jf. fx Ottosen & Østergaard, 2018).

Med hensyn til betydningen af *personlige problemstillinger* hos respondenterne har vi mulighed for at teste, om et større fysisk eller psykisk handicap, der er indtruffet mindst 4 år før afrapporteringen om vold, er til stede. Vi antager, at handicap hos respondenterne er en sårbarhedsskabende faktor, der kan øge risikoen for partnervold (jf. Amilon, Østergaard & Olsen, 2021). Selvom SHILD rummer information om andre personlige problemstillinger, som kunne være relevante for analysen, fx om misbrug, har vi ikke mulighed for at afgøre, om disse problemstillinger er indtruffet før eller efter, at respondenterne blev udsat for vold.

For så vidt angår faktorer, der vedrører det *relationelle niveau om familiestatus*, undersøger vi, om det influerer på partnervolden, om respondenterne har hjemme- hhv. udeboende børn, samt om man er blevet skilt mindst 1 år forud for undersøgelsestidspunktet (jf. kapitel 3, der viser, at fraskilte personer hyppigere har været udsat for partnervold).

En oversigt over de variable, som indgår i analysen som potentielle risikofaktorer, fremgår af Tabel 4.1 nedenfor.

¹⁵ I spørgeskemaundersøgelsen SHILD er respondenterne stillet spørgsmålene: "Har du nogensinde modtaget specialundervisning i din skoletid?", "Hvad er din højeste fuldførte uddannelse?" og "Er du på noget tidspunkt droppet ud af en uddannelse, som du var påbegyndt?". Disse begivenheder vil typisk være indtruffet forud for den oplevede vold i 2019-2020.

Tabel 4.1 Potentielle risikofaktorer, der indgår i analysemodellen

Niveau	Potentielt sårbarsskabende risikofaktorer for partnervold
Individniveau: historiske begivenheder	Anbragt uden for hjemmet i barndommen Opvækst med handicappede forældre Opvækst med handicappede søskende
Individniveau: sociodemografiske faktorer	Køn Seksuel orientering Alder (yngre (16-39 år) vs. ældre (40-64 år)) Herkomst (indvander vs. dansk eller efterkommer) Modtaget specialundervisning i skoleforløbet Højeste fuldførte uddannelse Afbrudt uddannelsesforløb Beskæftigelsesstatus i september 2019
Individniveau: personlige problemstillinger	Har et større psykisk eller fysisk handicap forud for volden
Relationelt niveau, familiestatus	Har hjemmeboende børn Har udeboende børn Er blevet skilt mindst 1 år før undersøgelsestidspunktet

4.3 Resultater om betydende risikofaktorer for partnervold

Resultaterne om, hvilke bagvedliggende forhold der har sammenhæng med udsathed for partnervold gennem det seneste år, er afrapporteret i Tabel 4.2. Analysen er gennemført i to trin. Først har vi udført en simpel bivariat analyse, der viser den procentuelle forekomst af partnervold i de kategorier af variable, som undersøges. For eksempel viser opgørelsen, at personer, der har været anbragt uden for hjemmet som barn, signifikant hyppigere har været udsat for partnervold (9 pct.) i forhold til personer, der ikke har været anbragt (3 pct.). På det næste trin af analysen har vi gennemført en logistisk regressionsanalyse for at teste betydningen af de potentielle risikofaktorer, mens de øvrige forhold holdes konstante. Resultaterne af denne analyse viser, at syv af de inkluderede faktorer alt andet lige ikke har en statistisk signifikant sammenhæng med at være udsat for partnervold. Alt andet lige forøger det *ikke* risikoen for partnervold at være vokset op med en handicappet søskende, at være indvander, at have modtaget specialundervisning, at have et handicap eller at have udeboende børn. Respondenternes uddannelsesniveau og beskæftigelsesstatus er heller ikke forbundet med en øget risiko for partnervold i denne analyse¹⁶.

Analysen viser, at otte af de inkluderede faktorer er statistisk signifikant forbundet med at have været udsat for partnervold gennem det seneste år: Man har en øget risiko for at være partnervoldsudsat, hvis man 1) som barn har været anbragt uden for hjemmet eller er 2) er vokset op med en forælder med et handicap, et længerevarende helbredsproblem eller en psykisk lidelse. Risikoen forøges ligeledes, hvis man er 3) en kvinde frem for en mand, hvis man er 4) biseksuel frem for heteroseksuel¹⁷, og hvis man er 5) yngre

¹⁶ Resultaterne divergerer tilsyneladende en smule fra vores tidligere resultater fra SHILD-datasættet (2012) om risici for partnervold. Her fandt vi, at arbejdsløshed og en status som indvander eller efterkommer forøger risikoen for både at være udsat for psykisk og fysisk vold, men kun hvis man er en kvinde (Ottosen & Østergaard, 2018). En sandsynlig forklaring på divergensen er, at den analyse var tilrettelagt på en anden måde end analysen her.

¹⁷ Frisch et al. (2019) viser tilsvarende, at hver fjerde biseksuelle kvinde har været udsat for partnervold (livstidsperspektiv); en forekomst, der er dobbelt så hyppig som blandt heteroseksuelle kvinder. Undersøgelser fra USA har

(16-39 år) frem for ældre (40-64 år). Partnervoldsudsathed er ligeledes forbundet med 6) at være droppet ud af en uddannelse. Endelig forøges risikoen signifikant, hvis man har 7) hjemmeboende børn, eller hvis man 8) er blevet skilt forud for det år, hvor volden er foregået.

Vi har i forlængelse af de afrapporterede undersøgelsesfund forsøgt at belyse, om par-vise kombinationer af de otte signifikante risikofaktorer i særlig grad forøger risikoen for partnervoldsudsathed. Analyseresultaterne fremstår imidlertid som så uklare, at vi har opgivet at bevæge os videre ad den sti, der skulle belyse, om der findes særligt "giftige" kombinationer af faktorer, som forstærker risikoen for at opleve partnervold.

Som helhed peger resultaterne på, at de identificerede risikofaktorer hidrører fra forskellige domæner, dvs. at såvel historiske, sociodemografiske, personlige og familiemæssige livsomstændigheder kan gøre individer sårbare over partnervold.

Tabel 4.2 Procentandele udsat for partnervold det seneste år opgjort efter udvalgte variable samt logistisk regressionsmodel, der estimerer sandsynligheden for at være partnervoldsudsat

	Procentfordeling		Logistisk regressionsmodel
	Udsat for partnervold	p<	Marginal effekt
<i>Anbragt i barndommen</i>			
Anbragt uden for hjemmet som barn	9	***	0,04**
Ikke anbragt	3		ref.
<i>Forældre med handicap</i>			
Opvækst med handicappede forældre	5	***	0,01**
Ikke handicappede forældre	3		ref.
<i>Søskende med handicap</i>			
Opvækst med handicappet søskende	5	*	0
Ikke handicappet søskende	3		ref.
<i>Køn</i>			
Mænd	2	***	ref.
Kvinder	5		0,02***
<i>Seksuel orientering</i>			
Heteroseksuel	3	***	ref.
Homoseksuel	4		0,01
Biseksuel	8		0,03**
Andet	5		0,01
Ønsker ikke at svare/Ved ikke	2		-0,01*
<i>Alder</i>			
16-39 år	4	*	0,01*
40-64 år	3		ref.
<i>Herkomst</i>			
Indvandrerbaggrund	4	Ns.	ref.

vist det samme (Chen et al., 2020). Det er uklart, hvorfor biseksuelle kvinder oplever en højere forekomst af vold. Nogle undersøgelser foreslår, at en udbredt mistillid til biseksuelle individer og en stereotyp forestilling om, at biseksuelle individer ikke er i stand til at være i et monogamt forhold, kan være medvirkende faktorer til den byrde af partnervold, som biseksuelle personer oplever (Chen et al., 2020).

	Procentfordeling		Logistisk regressionsmodel
	Udsat for partnervold	p<	Marginal effekt
Dansk eller efterkommer	3		-0,01
<i>Specialundervisning</i>			
Modtaget specialundervisning	4	*	0,01
Har ikke modtaget specialundervisning	3		ref.
<i>Højeste fuldførte uddannelse</i>			
Højest grundskole	3	Ns.	ref.
Gym, Erhv, KVV	4		0,01
MVV	4		0,01
LVU	3		0
<i>Afbrudt uddannelsesforløb</i>			
Droppet ud af uddannelse	5	***	0,01**
Ikke droppet ud	3		ref.
<i>Beskæftigelsesstatus</i>			
I beskæftigelse sept. 2019 (betaler am-bidrag)	3	Ns.	ref.
Ikke i beskæftigelse	4		0
<i>Eget handicap</i>			
Har et større fysisk el. psykisk handicap, opstået for mere end 4 år siden	5	***	0,01
Har ikke større handicap	3		ref.
<i>Hjemmeboende børn</i>			
Har hjemmeboende børn	4	**	0,01***
Har ikke hjemmeboende børn	3		ref.
<i>Udeboende børn</i>			
Har udeboende børn	3	**	-0,01
Har ikke udeboende børn	4		ref.
<i>Skilsmisse</i>			
Er skilt for mindst 1 år siden	5	***	0,02***
Har ikke oplevet skilsmisse	3		ref.
I alt, pct.	3		
N =	17.700		17.700

Anm.: *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05, NS = ikke statistisk signifikant.

Pseudo-R² beregnet i logistisk model = 0,05

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020

4.4 Akkumulerede risici for partnervold

I den følgende analyse undersøger vi, om antallet af risikofaktorer har betydning for forekomsten af partnervold. De otte inkludererede risikofaktorer for partnervold forekommer med varierende hyppighed i befolkningen, som vist i Tabel 4.3. Nogle karakteristika, som fx at være en kvinde eller være i 16-39-årsalderen, deles af hen ved halvdelen af respondenterne. Mere end hver tredje har et hjemmeboende barn, og hver fjerde har

erfaring med, at være droppet ud af en uddannelse. Andre karakteristika deles af færre. For eksempel har kun 3 pct. af respondenterne oplyst, at de er biseksuelle, mens 4 pct. har været anbragt uden for hjemmet i barndommen.

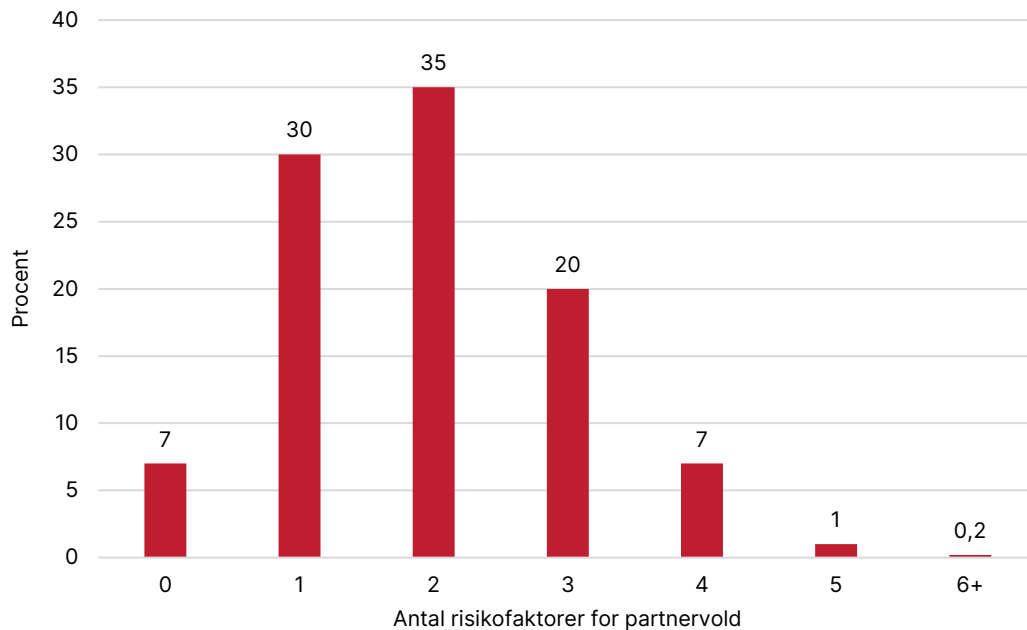
Tabel 4.3 Hyppighed, hvormed de inkluderede risikofaktorer for partnervold optræder i befolkningen. Procentandele.

Risikofaktorer for partnervold	Procentandel blandt alle
Anbragt som barn	4
Havde i barndommen forælder med handicap, længerevarende helbredsproblem eller psykisk lidelse	19
Kvinder	49
Biseksuel	3
16-39 år	47
Er droppet ud af en uddannelse	27
Har hjemmeboende børn	38
Er skilt	10
I alt, antal:	17.700

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020

Set i det ovennævnte perspektiv er det derfor ikke overraskende, at det er mere udbredt, at man har en eller flere risikofaktorer for partnervold, end at man slet ingen har. I Figur 4.1 har vi optalt, hvor stor en andel af befolkningen, der har fra nul til seks eller flere risikofaktorer for partnervold. I undersøgelsen er der kun 7 pct., som slet ikke har nogen af de otte risikofaktorer. Det kan fx være en ældre, heteroseksuel gift mand med voksne børn, som selv voksede op med raske forældre og siden gled gennem uddannelsessystemet uden afbrydelser. Hver tredje respondent har to risikofaktorer for partnervold, hvilket er det mest udbredte (fx en person midt i 30'erne med små børn). Men i takt med, at risikofaktorerne hober sig op, desto mindre bliver befolkningsandelene. For eksempel har 7 pct. af respondenterne fire risikofaktorer, mens meget få (0,2 pct.) har seks eller flere risikofaktorer.

Figur 4.1 Fordeling af antal risikofaktorer for partnervold i befolkningen. Procentandele.

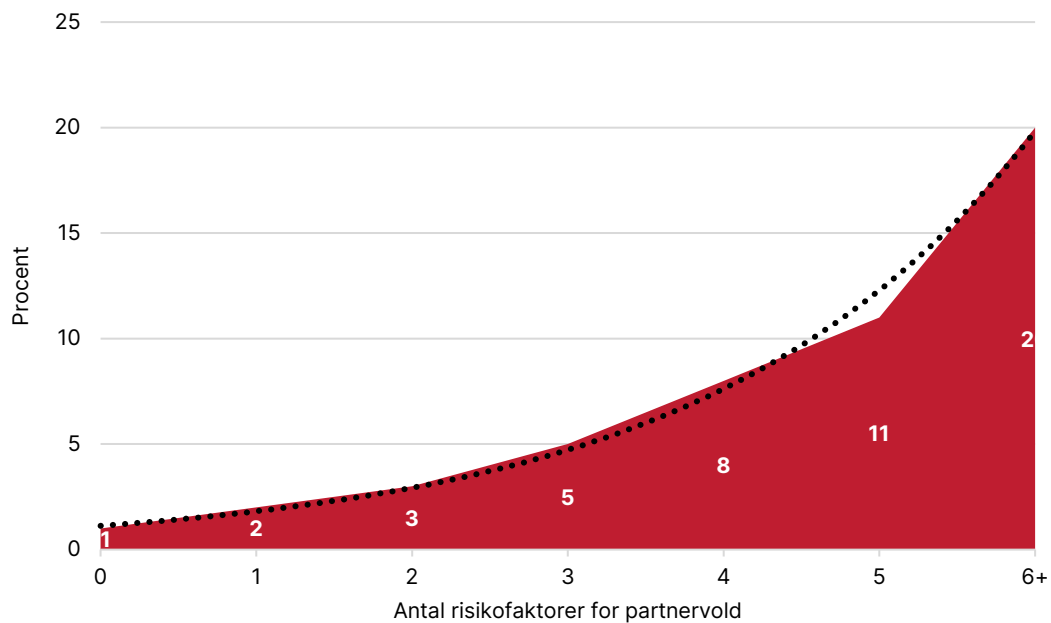

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020

Vi undersøger nu, hvordan antallet af risikofaktorer hos det enkelte individ hænger sammen forekomsten af partnervold. Som beskrevet ovenfor var det 3 pct. af respondenterne, der havde været udsat for partnervold gennem det seneste år. Analysen viser, jf. Figur 4.2, at blandt de 7 pct. af respondenterne, som er *mindst* sårbare for partnervold, fordi de ikke har nogle af de otte risikofaktorer, har kun 1 pct. rapporteret, at de var udsat for partnervold, hvilket er under den gennemsnitlige partnervoldsforekomst. Blandt den meget lille andel af respondenterne (0,2 pct.), der er *mest* sårbare for partnervold, fordi de har seks eller flere risikofaktorer, har 20 pct. oplyst, at de har været udsat for partnervold det seneste år. De mest sårbare har således oplevet partnervold næsten syv gange så hyppigt som gennemsnittet, der typisk har to risikofaktorer.

Med kun syv målepunkter for antallet af risikofaktorer (0-6+) skal man være varsom med at drage vidtgående konklusioner. Kurvens forløb i Figur 4.2 er dog mere ekspotentiel end lineær, hvilket indikerer, at antallet af risikofaktorer akkumulerer sandsynligheden for at opleve partnervold.

Figur 4.2 Sammenhængen mellem antal risikofaktorer og partnervoldsudsathed i det seneste år. Procent.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020

4.5 Opsamling og diskussion

På grundlag af den eksisterende forskningsbaserede viden og inden for de muligheder og begrænsninger, som SHILD-datasættet fra 2020 tilbyder, har dette kapitel undersøgt, hvilke bagvedliggende forhold der kan være risikofaktorer for, om man har været udsat for partnervold inden for det seneste år. I analysen inddrages 15 potentielle risikofaktorer, men kun 8 af disse viser sig at have statistisk sammenhæng med, om man har været partnervoldsudsat.

Flere af disse signifikante faktorer er "usual suspects", dvs. sociale karakteristika, som også er fundet i andre undersøgelser: At være en kvinde, at være yngre (16-39 år) og at være af en anden seksuel orientering end heteroseksuel øger risikoen for at være udsat for partnervold. Ifølge denne analyse har især biseksuelle personer en forøget risiko for at opleve partnervold. I lighed med andre undersøgelser finder vi også, at uddannelse spiller en vis rolle for sandsynligheden for at være partnervoldsudsat. Analysen måler betydningen af uddannelse ved hjælp af forskellige indikatorer og finder, at det forøger risikoen for at blive udsat for partnervold, hvis man har været droppet ud af et uddannelsesforløb.

Analysen har også belyst, om genvordigheder i barndommen øger risikoen for at være partnervoldsudsat. En lang række undersøgelser har fundet, at det forøger risikoen for at udøve eller være udsat for partnervold, hvis man som barn har overværet vold i hjemmet. Betydningen af denne erfaring kan desværre ikke undersøges i SHILD. Derfor har vi udvidet perspektivet til at omhandle andre genvordigheder i barndommen. I overensstem-

melse med tidligere danske undersøgelsesfund (Ottosen & Østergaard, 2018; 2022), viser analysen, at personer, som har været anbragt uden for hjemmet, har en forøget risiko for at opleve partnervold. Det samme har personer, som er vokset op med forældre med et handicap, et længerevarende helbredsproblem eller en psykisk lidelse. Analysen tyder dermed på, at fravær af tilstrækkelige omsorgsressourcer i barndommen forøger risikoen for, at man senere kan blive udsat for partnervold.

Endelig har vi fokuseret på betydningen af respondenternes personlige problemstillinger og deres familiestatus. Her viser analysen for det første, at har man hjemmeboende børn, er man i større risiko for at blive udsat for partnervold. Det er en rimelig fortolkning, at netop denne afhængighedsskabende faktor kan gøre det vanskeligt at bryde ud af et dysfunktionelt parforhold. For det andet viser undersøgelsen, at fraskilte personer har en øget sandsynlighed for at opleve partnervold. Den kan være udøvet af en ny partner, men den kan også være udøvet af en partner, som man tidligere har forladt. Det er ikke altid, at volden ophører, fordi der har været et brud.

Inden for undersøgelsens rammer kan analysen ikke kvalificere, om kombinationer af risikofaktorer skaber særligt "giftige" betingelser for, at der opstår partnervold. Men analysen sandsynliggør, at antallet af risikofaktorer spiller en rolle. Personer uden de inkluderede sociale karakteristika har næsten ingen sandsynlighed for at være udsat for partnervold, mens hver femte person med mange af de inkludererede risikofaktorer har været udsat for partnervold gennem det seneste år.

Disse resultater er væsentlige for praktikere, der er involveret i opsporing og intervention af vold i hjemmet. Hører praktikere i samtaler med klienter eller patienter, at der er mange risikofaktorer på spil i klientens eller patientens livshistorie, kan det være relevant at spørge ind til, hvordan det går derhjemme. Man skal imidlertid være opmærksom på, at den aktuelle analyse kun har mulighed for at afdække en mindre del af de omstændigheder, der kan være risikofaktorer for partnervold.

5 Partnervold og psykosocial udsathed

5.1 Indledning

Det er veldokumenteret, at udsathed for partnervold er forbundet med fysiske og mentale helbredsproblemer samt en række psykosociale faktorer som fx lavt selvværd, selvskadende adfærd eller et øget alkoholforbrug (fx Golding, 1999; Campbell & Kendall-Tackett, 2004; WHO, 2010; Devries et al., 2013; Lagdon, Armour & Stringer, 2014).

I en dansk kontekst har Helweg-Larsen (2012) fx fundet, at kvinders udsathed for fysisk (partner)vold er negativt forbundet med en række psykosociale faktorer, fx ensomhed, manglende kontakt til familien, oplevet stress og et hyppigt alkoholforbrug. Vores tidligere partnervoldsundersøgelse fra 2018 (Ottosen & Østergaard, 2018) har fx vist, at personer, der havde været udsat for psykisk hhv. fysisk partnervold inden for det seneste år, rapporterede hyppigere end ikke-partnervoldsudsatte personer om lavere livstilfredshed, dårligere selvoplevet helbred, hyppigere forekomst af fysiske og psykiske lidelser (herunder depression og angstrelaterede tilstande), øget koncentrationsbesvær, mindre socialt samvær med venner, et hyppigere forbrug af hash og andre euforiserende stoffer samt en hyppigere kontakt med de sociale myndigheder. Der var ikke gennemgående systematiske forskelle mellem dem, der er udsat for psykisk partnervold, og dem, der er udsat for fysisk partnervold, og med visse undtagelser var der heller ikke væsentlige forskelle mellem partnervoldsudsatte mænd og kvinder. Vi belyste endvidere, om det havde nogen betydning for forekomsten af angstrelaterede lidelser, depression og lav livstilfredshed, om man var udsat for en eller flere former for partnervold og fandt, at særligt lav livstilfredshed var forbundet med, om man havde oplevet flere former for partnervold. Disse analyser kunne konstatere sammenhænge, men ikke i sig selv vurdere de kausale relationer, dvs. om partnervolden var årsagen til, at voldsudsatte hyppigere scorerede dårligere på de forskellige udfaldsmål. Derfor udførte vi en analyse blandt de undersøgelsesdeltagere, som havde medvirket i undersøgelsen flere gange. Analysen sandsynliggjorde, at livstilfredsheden falder, når man introduceres for partnervold, men den indikererede samtidig også, at mistrivsel eller helbreds vanskeligheder kan gøre en person sårbar eller mindre resiliens over for vold. I overensstemmelse med, hvad andre studier også har vist (Devries et al., 2013), pegede vores resultater på, at sammenhængen mellem partnervold og mistrivsel kan gå begge veje.

I dette kapitel bygger vi videre på de ovenfor nævnte undersøgelsesfund ved at udføre to delanalyser:

Den første delanalyse undersøger betydningen af at være udsat for flere former for vold (polyviktisering): Hvilke sammenhænge findes mellem lav livstilfredshed hhv. angstrelaterede lidelser, hvis man udover at være udsat for partnervold tillige har oplevet vold og overgreb i andre kontekster/relationer (sammenholdt med personer, der ikke har været udsat for vold og overgreb)? Delanalysen undersøger også, om udvalgte forhold bidrager til at modificere de forventede sammenhænge: Er "oplevet social støtte" og "integration i sociale netværk" forhold, der bidrager til at afbøde den forventede psykosociale udsathed, der hænger sammen med at være udsat for vold eller overgreb?

Den anden delanalyse belyser, om sammenhængen mellem partnervold og psykosocial udsathed er vedvarende over tid eller af mere forbigående varighed. Analysen tager udgangspunkt i de respondenter, der har medvirket i alle tre undersøgelsesrunder og ser på, hvordan det (i 2020) er gået for dem, der blev udsat for partnervold på et eller flere af de tre undersøgelsestidspunkter i 2012, 2016 og 2020. Udfaldsmålet er mindre god livstilfredshed. Også her undersøger vi, om udvalgte forhold fungerer som buffere, der modererer sammenhængen mellem partnervold og en mindre god livstilfredshed.

Analyserne er kun udført blandt kvinder, da datagrundlaget for partnervoldsudsatte mænd er for spinkelt til, at der kan gennemføres robuste statistiske analyser.

5.2 Sammenhænge mellem polyviktimering og angstlidelser hhv. lav livstilfredshed.

I analysen har vi opdelt de 9.810 kvindelige respondenter efter, om de ingen vold har oplevet (80 pct.), om de kun har været udsat for partnervold (4 pct.), om de kun har været udsat for vold eller andre overgreb i anden kontekst/relation (16 pct.), eller om de både har været udsat for partnervold og vold i en anden kontekst (1 pct.). Af analysetekniske grunde kan vi ikke opdele de partnervoldsudsatte efter, om de har været udsat for en eller flere former for partnervold, da datagrundlaget i så fald er for småt til at lave robuste analyser.

Det første udfaldsmål om angstrelaterede lidelser mv. hidrører fra et spørgebatteri i SHILD om psykiske lidelser. I undersøgelsen blev de personer, der oplyste, at de havde en eller flere psykiske lidelser, spurgt om, hvad deres alvorligste psykiske lidelse var. Vi fokuserer i analysen på den andel, der har svaret, at de led af angstprægede tilstande som stress, fobier, forskellige former for angst, OCD og posttraumatisk stress-syndrom (PTSD). 6 pct. af alle kvinder i vores undersøgelse angiver at have en angstlidelse. Andre undersøgelser har vist, at især PTSD er hyppigere forekommende blandt kvinder, der har været udsat for partnervold (fx Golding, 1999; Johnson, Zlotnick & Perez, 2008). For nylig har et dansk studie, som blev udført blandt 147 kvinder, der var indskrevne på et krise-center, vist, at 57 pct. opfyldte kriterierne for at have PTSD, mens 21 pct. opfyldte kriterierne for at have kompleks PTSD. Særligt udsathed for psykisk vold var en risikofaktor for de mentale helbredsproblemer (Dokkedahl et al., 2021).

Det andet udfaldsmål drejer sig om respondenternes generelle livstilfredshed, dvs. om de *alt taget i betragtning* var tilfredse eller utilfredse med deres liv for tiden. Vi fokuserer i analysen på den andel, der havde lav livstilfredshed, dvs. som var enten utilfredse eller meget utilfredse. 7 pct. af kvinderne har en lav livstilfredshed.

Vi finder i analyserne en signifikant og stærk tovejssammenhæng mellem psykosocial udsathed og polyviktimering. Sammenhængene er vist i Tabel 5.1. Blandt 16-64-årige kvinder, som *ikke* har været udsat for nogen form for vold, har 5 pct. en angstlidelse, og en tilsvarende andel har lav livstilfredshed. Blandt kvinder, der alene har oplevet partnervold eller anden vold, har en øget andel disse problemer, mens forekomsten af en angstlidelse eller lav livstilfredshed er ca. fire gange så stor (21-22 pct.) blandt dem, der både har været udsat for partnervold og vold i en anden kontekst.

Tabel 5.1 Forekomst af angstlidelser hhv. lav livstilfredshed blandt kvinder, alt efter deres erfaringer med forskellige former for vold. Procent.

	Procentandele kvinder med angstlidelser (stress, fobier, angst, OCD, PTSD)	Procentandele kvinder med lav livskvalitet
I alt blandt kvinder	6	7
<i>Vold inden for det sidste år:</i>		
Ingen vold	5	5
Kun partnervold	7	19
Kun anden vold	10	14
Både partnervold og anden vold	21	22
Test af sammenhæng	P < 0,001	P < 0,001
N (kvinder)	9.810	9.810

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020

På analysens efterfølgende trin har vi testet de ovennævnte sammenhænge i logistiske regressionsmodeller, hvor vi samtidig også tager højde for betydningen af andre faktorer. Der er udført to modeller for hhv. angstlidelser og lav livstilfredshed. I den første model (model 1 og 3) kontrollerer vi for betydningen af en række baggrunds faktorer (alder, uddannelseslængde, aktuel uddannelses- og beskæftigelsesstatus og herkomst). Resultaterne viser (vist som marginale effekter, hvor referencekategorien er, at man ikke har oplevet vold), at kvinder alt andet lige har en signifikant forøget risiko for at have angstlidelser (model 1), hvis de har enten har været udsat for anden vold (oplevet i en anden kontekst) og hvis de har både har været udsat for partnervold og anden vold. Der er en let forøget risiko for at have en angstlidelse, hvis man kun har været udsat for partnervold, men denne sammenhæng er ikke signifikant. For udfaldsmålet "lav livstilfredshed" viser analysen (model 3), at kvinder har en signifikant forøget risiko for at opleve lav livstilfredshed, hvis de har oplevet partnervold, anden vold eller begge dele inden for det sidste år, sammenlignet med dem, der ikke har oplevet nogen form for vold. Det gælder for begge udfaldsmål, at marginaleffekten er lidt eller noget højere, hvis man både har været udsat for partnervold og anden vold, end hvis man kun har mødt volden i én kontekst.

Vi har derefter testet, om der er faktorer, som bidrager til modificere de negative sammenhænge mellem voldsudsathed og angstlidelser hhv. lav livstilfredshed. Antagelsen er, at det vil have en afbødende effekt på den psykosociale udsathed, hvis man oplever at blive støttet af sine opgivelser eller er i kontakt med sit netværk. For at undersøge denne hypotese har vi anvendt to indikatorer fra SHILD: a) om man oplever at få den støtte fra andre, som man har brug for, og b) om man tit (ugentligt) eller sjældnere er sammen med familie, venner eller bekendte. Disse to faktorer er inkluderet i de to supplerende modeller (model 2 og model 4) i Tabel 5.2.

Resultaterne viser overordnet, at man alt andet lige har en signifikant reduceret risiko for at have en angstlidelse eller lav livstilfredshed, hvis man oplever at kunne få den støtte hos omgivelserne, som man har brug for. Til gengæld er der ingen statistisk signifikant sammenhæng mellem samvæershypigheden med familie, venner og bekendte og de to

udfaldsmål. Indikatoren om støtte fra omgivelserne påvirker også resultatet om sammenhænge mellem oplevet vold og risikoen for angstlidelser hhv. lav livstilfredshed, idet den negative effekt ved at have oplevet vold inden for det seneste år formindskes, når vi i analyserne inddrager variablen for, om man får den nødvendige støtte fra sine omgivelser.

Tabel 5.2 Logistiske regressionsmodeller, der estimerer kvinders sandsynlighed for at have angstlidelser hhv. lav livstilfredshed. Vist som marginale effekter

Afhængig variabel	Angstlidelser y(1)=0,06		Lav livstilfredshed y(1)=0,07	
Model nr.	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Vold inden for det sidste år:				
Ingen vold	ref.	ref.	ref.	ref.
Kun partnervold	0,03	0,01	0,14***	0,09***
Kun anden vold	0,05***	0,03***	0,08***	0,06***
Både partner- og anden vold	0,13**	0,09*	0,16**	0,10*
Alder:				
16-39 år	ref.	ref.	ref.	ref.
40-64 år	0,01	0,00	0,02***	0,02*
Uddannelse:				
Grund, Gym, Erhv, KVV	ref.	ref.	ref.	ref.
MVU, LVU	-0,01	-0,01	-0,00	0,00
I beskæftigelse eller uddannelse:				
Ja	ref.	ref.	ref.	ref.
Nej	0,05***	0,04***	0,05***	0,03***
Herkomst:				
Dansk	ref.	ref.	ref.	ref.
Indvandrer eller efterkommer	-0,02*	-0,02**	0,00	-0,01
Oplevelse af at få den støtte fra andre, man har brug for:				
Meget /lidt uenig/hverken eller/lidt enig		ref.		ref.
Meget enig		-0,05***		-0,09***
Tilbragt tid med familie, venner og bekendte:				
Mindst en gang/ugen		ref.		ref.
Mindst en gang/måned		0,00		0,01
Sjældnere/aldrig		0,06		0,06
Pseudo R ² beregnet i logistisk model	0,05	0,08	0,05	0,10

Anm.: N (kvinder) = 9.810. * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

Kilde: VIVES data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

5.3 Sammenhænge mellem partnervold og psykosocial udsathed over tid

Den anden delanalyse belyser udviklingen i livstilfredshed blandt kvinder, der ikke har oplevet partnervold, og blandt dem, som har været udsat for partnervold i en eller flere

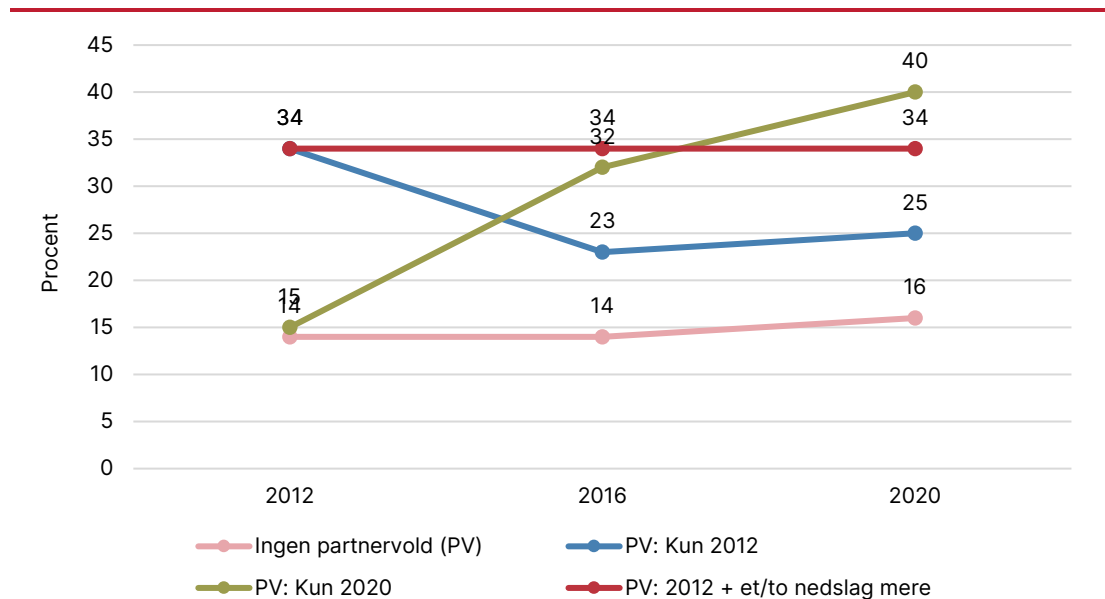
perioder. Datagrundlaget er 3.223 kvinder, som har medvirket i alle SHILDs undersøgelsesrunder, dvs. både i 2012, 2016 og 2020. Af hensyn til analysens gennemførlighed har vi anvendt et mindre restriktivt mål for livstilfredshed her end ovenfor: Ud over at inkludere dem, der har oplyst, at de er utilfredse eller meget utilfredse med deres liv for tiden, har vi også medtaget dem, der har svaret "hverken tilfreds eller utilfreds". Det, vi måler her, er således ikke lav, men mindre god livstilfredshed.

I analysen har vi inddelt de kvindelige respondenter efter, om de er udsat for ingen, kortvarig eller langvarig partnervold. På grund af begrænsninger i datagrundlaget fokuserer vi på fire grupperinger: 1) kvinder, der hverken var udsat for partnervold i 2012, 2016 eller 2020 (94 pct. af respondenterne), 2) kvinder, der alene var udsat for vold i 2012 (3 pct.), 3) kvinder, der alene var udsat for partnervold i 2020 (2 pct.) og 4) kvinder, der både var udsat for vold i 2012 og på et eller to øvrige måletidspunkter (1 pct. af respondenterne)¹⁸.

Andelene med mindre god livstilfredshed er vist i Figur 5.1. Det ses, at blandt de kvinder, som ingen partnervold har oplevet, er det hen over de tre år 14-16 pct., der har mindre god livstilfredshed. Blandt kvinder, der oplevede partnervold i 2012, men ikke senere, har 34 pct. mindre god livstilfredshed omkring det tidspunkt, hvor volden står på, og herefter falder andelen til 23-25 pct. på de to følgende måletidspunkter i 2016 og 2020. Disse kvinder, der får brudt med volden, ser med andre ord ud til at få det bedre i de efterfølgende år, gennemsnitligt set, men de er ikke så tilfredse med livet som dem, der aldrig (dvs. inden for undersøgelsesperioden) har oplevet partnervold. De kvinder, der først er udsat for partnervold i 2020, men ikke før, er på det første måletidspunkt i 2012 gennemsnitligt set på samme niveau (15 pct.) med dem, der aldrig har oplevet partnervold. I de følgende år stiger andelen med mindre god livstilfredshed imidlertid, først til 32 pct. i 2016 og siden til 40 pct. i 2020, dvs. i året, hvor de er udsat for partnervold. Det er sandsynligt, at den relativt høje andel, der ikke var så tilfredse med livet i 2016, kan bero på, at kvinderne allerede på det tidspunkt havde problemer i deres parforhold, uden at det var eller kunne omtales som partnervold. De sidste lille gruppe kvinder, som er udsat for partnervold i 2012 og på et eller to af de øvrige måletidspunkter er karakteriseret ved, at en stabil og ganske høj andel (34 pct.) oplever at have mindre god livstilfredshed over hele perioden.

¹⁸ I analyserne har vi ikke medtaget de 2 pct. af kvinderne der udelukkende oplever vold i 2016 (1,5 pct.) og i kombinationen 2016 og 2020 (0,4 pct.), da partnervoldsmålet i 2016 adskiller sig en smule fra målet i 2012 og 2020. Det kan medføre, at analysen ikke er helt sammenlignelig med de øvrige partnervoldserfaringer.

Figur 5.1 Udvikling i mindre god livstilfredshed blandt kvinder, der ikke har oplevet partnervold, eller har oplevet partnervold et år hhv. flere år. Procent.

Anm.: N (kvinder) = 3.223. Forskellen i andel med mindre god livstilfredshed er signifikant i år 2020 mellem "Ingen PV" og "PV: Kun 2012" med chi2-test ($p < 0,01$).

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2012, 2016 og 2020

På det næste trin i analysen har vi testet de identificerede sammenhænge i logistiske regressionsmodeller. Vi har udført to modeller, jf. Tabel 5.3, hvor den forklarede variabel er mindre god livstilfredshed i år 2020. I den første model inkluderer vi ud over de forskellige erfaringer med partnervold også en række socioøkonomiske baggrundsfaktorer: alder, uddannelseslængde, uddannelses- og beskæftigelsesstatus i 2020 samt herkomst. Resultaterne viser, at kvinder alt andet lige har en større risiko for at have mindre god livstilfredshed i 2020, hvis de har været udsat for partnervold, end hvis de ikke har denne erfaring. Som i Figur 5.1 ovenfor er sammenhængen mellem partnervold og livstilfredshed stærkest for den gruppe, der udelukkende var udsat for partnervold i 2020.

I den anden model har vi inkluderet yderligere to faktorer: a) om man i 2016 og i 2020 har oplevet at få den støtte fra andre, som man har brug for¹⁹, og b) om man ugentligt, månedligt eller sjældnere var sammen med familie, venner eller bekendte i 2012, 2016 og 2020. Resultaterne af analysen viser, at der alt andet lige er en signifikant reduceret risiko for at have mindre god livstilfredshed, hvis man oplever at kunne få den støtte hos omgivelserne, som man har brug for. Derudover ser vi en statistisk signifikant sammenhæng mellem sjældent eller aldrig at have tilbragt tid med familie, venner og bekendte i år 2020 og mindre god livstilfredshed. Analysen viser videre, at betydningen af støtte fra omgivelserne og samvær med familie, venner og bekendte også påvirker resultatet om sammenhænge mellem partnervold og livstilfredshed, idet den negative effekt ved at have oplevet partnervold bliver mindre, når analysen kontrollerer for betydningen af at få den nødvendige støtte fra omgivelserne (i 2016 og 2020) og socialt samvær (i 2020).

¹⁹ Spørgsmålet om social støtte indgik ikke i SHILD-undersøgelsen i 2012.

Tabel 5.3 Logistiske regressionsmodeller, der estimerer kvinders sandsynlighed for mindre god livstilfredshed i 2020. Vist som marginale effekter.

Afhængig variabel	Livstilfredshed (2020)	
	1=Utilfreds eller hverken/eller	0=Tilfreds
Model nr.	Model 1	Model 2
Partnervoldserfaringer i tre nedslag (2012, 2016, 2020):		
Ingen PV	ref.	ref.
PV: Kun 2012	0,09*	0,05
PV: Kun 2020	0,24***	0,14**
PV: 2012 + et/to nedslag mere	0,18*	0,13
Alder i 2020:		
24-39 år	ref.	ref.
40-64 år	0,02	0,01
Uddannelse i 2020:		
Grund, Gym, Erhv, KVV	ref.	ref.
MVV, LVU	-0,02	-0,00
I beskæftigelse eller uddannelse i 2020:		
Ja	ref.	ref.
Nej	0,12***	0,07***
Herkomst:		
Dansk	ref.	ref.
Indvandrer eller efterkommer	0,07	0,04
Oplevelse af at få social støtte i 2020:		
Meget /lidt uenig/hverken eller/lidt enig		ref.
Meget enig		-0,23***
Oplevelse af at få social støtte i 2016:		
Meget /lidt uenig/hverken eller/lidt enig		ref.
Meget enig		-0,05***
Tilbragt tid med familie, venner og bekendte i 2020:		
Mindst en gang/ugen		ref.
Mindst en gang/måned		-0,01
Sjældnere/aldrig		0,13*
Tilbragt tid med familie, venner og bekendte i 2016:		
Mindst en gang/ugen		ref.
Mindst en gang/måned		0,00
Sjældnere/aldrig		0,01
Tilbragt tid med familie, venner og bekendte i 2012:		
Mindst en gang/ugen		ref.
Mindst en gang/måned		-0,00
Sjældnere/aldrig		-0,08

Anm.: N (kvinder) = 3.223. * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

Pseudo-R² beregnet i logistisk model: (model 1 = 0,03), (model 2 = 0,14).

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2012, 2016 og 2020

5.4 Opsamling og diskussion

Tidligere undersøgelser har konsistent vist, at udsathed for partnervold er forbundet med fysiske og mentale helbredsproblemer samt med en række negative psykosociale omstændigheder.

Dette kapitel har i to delanalyser fokuseret på sammenhænge mellem kvinders udsathed for partnervold og angstlidelser hhv. livstilfredshed. Datasættets få observationer af partnervoldsudsatte mænd har hindret os i at undersøge tilsvarende sammenhænge for dem.

I den første delanalyse belyses, om byrden af vold øger sandsynligheden for, at kvinder har en angstlidelse eller lav livstilfredshed. Analysen viser, at kvinder, der både har oplevet partnervold *og* vold/overgreb i en anden kontekst (fx på arbejdspladsen) alt andet lige har en større risiko for at lide af angst hhv. have lav livstilfredshed, når man sammenligner med kvinder, der alene har oplevet partnervold *eller* en anden form for vold/overgreb. Derved sandsynliggør analysen, at byrden af vold influerer negativt på den mentale trivsel og livstilfredsheden

Den anden delanalyse undersøger, om der er langsigtede virkninger forbundet ved at have været udsat for partnervold. Vi har fulgt kvinder uden og med partnervoldserfaringer gennem 8 år (2012, 2016 og 2020). Resultaterne viser, at i forhold til kvinder uden partnervoldserfaringer har kvinder med partnervoldserfaringer alt andet lige en større risiko for at have mindre god livstilfredshed i 2020, også selvom det er flere år siden, de oplevede volden. Analysen indikerer dermed, at partnervold kan have længerevarende negative virkninger for nogle kvinder.

Begge delanalyser viser, at den negative virkning ved at have oplevet partnervold bliver mindre, hvis man oplever at få den nødvendige støtte i sine omgivelser. Social støtte ser således ud til at have en afbødende virkning.

6 Politianmeldelser om partnervold

6.1 Indledning

Da partnervold kan være en alvorlig forbrydelse, er det væsentligt at kaste lys på, i hvilket omfang den partnervold, som danskerne udsættes for, bliver anmeldt til politiet. Der findes to nyere opgørelser herom. Den ene er en registerbaseret analyse (Helweg-Larsen, 2012), som ud fra offerregistrets data har beregnet, hvor stor en del af den anmeldte vold, der drejer sig om partnervold. Analysen definerede ofret og den sigtede som partnere, hvis de havde boet sammen inden for de sidste 2 år og fandt på den baggrund, at 11 pct. af de årlige anmeldelser (n = ca. 450), hvor ofret var en kvinde og 1 pct. af de årlige anmeldelser (n = ca. 70), hvor den voldsudsatte var en mand, måtte dreje sig om partnervold. Det årlige antal anmeldelser kan sættes i perspektiv til samme undersøgelses skøn om, at 29.000 kvinder og 13.000 mænd årligt er udsat for fysisk partnervold i Danmark. Den anden undersøgelse er Justitsministeriets offerundersøgelse (Justitsministeriets Forskningskontor, 2021), hvor 29 pct. af ofrene for partnervold angav, at de havde anmeldt volden til politiet, mens yderligere 9 pct. oplyste, at politiet havde fået kendskab til volden på en anden måde. Partnervoldsofre er ifølge denne undersøgelse lidt mindre end andre voldsofre tilbøjelige til at anmelde volden til politiet. Generelt viser denne undersøgelse, at voldens alvorlighed påvirker anmeldelsesvilligheden. Informationerne er baseret på surveydata fra perioden 2005-2020.

I SHILD-2020 blev der i spørgsmålsserien om vold inkluderet en række nye spørgsmål om, hvorvidt den vold, som respondenterne er udsat for, er anmeldt til politiet. Spørgeformuleringerne var inspireret af offerundersøgelsen. SHILD-2020 kan dermed bidrage til at kaste lys på det såkaldte mørketal, dvs. diskrepansen mellem den oplevede vold og de voldshændelser, som kommer til politiets kendskab, enten fordi volden bliver anmeldt, eller fordi politiet har kendskab til volden på anden vis. "Kendskab på anden vis" kan fx dække over situationer, hvor andre end den partnervoldsudsatte har anmeldt volden, eller situationer, hvor politiet er kørt ud til husspektakler, uden at den voldsudsatte har ønsket at foretage en anmeldelse.

I den aktuelle analyse har vi valgt at fokusere på følgende problemstillinger: For det første er det relevant at belyse, om anmeldelsestilbøjeligheden varierer, afhængigt af hvilke former for vold eller overgreb, man har været udsat for, og afhængigt af hvem gerningspersonen er, dvs. om det er en nuværende hhv. tidligere partner. For det andet belyser vi, om sociale karakteristika hos den, der oplever partnervolden, hænger sammen med anmeldelsesvilligheden, fx om køn, alder, div. socioøkonomiske karakteristika eller andre bagvedliggende faktorer hænger sammen med, om volden bliver anmeldt. For det tredje finder vi det relevant at undersøge, om villigheden til at politianmelde partnervold hænger sammen med den voldsudsattes generelle oplevelse af social støtte, diskrimination og kontakt til kommunen (vedr. egen eller familiens handicap eller økonomi). Hypotesen er, at voldsudsatte personer, der har negative erfaringer med at modtage støtte, eller som føler sig forskelsbehandlet, vil være mindre tilbøjelige til at anmelde partnervolden til politiet.

Muligheden for at kortlægge de ovennævnte temaer uddybende beror imidlertid på, hvor mange af de i alt 3,4 pct. partnervoldsudsatte respondenter i undersøgelsen, der har politianmeldt volden.

6.2 Politianmeldelser og mørketal

Blandt de 553 personer i undersøgelsen, som har rapporteret, at de har været udsat for mindst en form for partnervold gennem det seneste år, har 5 pct. oplyst, at de selv har anmeldt partnervolden. Yderligere 4 pct. har oplyst, at politiet har fået kendskab til volden på en anden måde, jf. Tabel 6.1. Tallene er for små til, at vi kan afrapportere resultaterne særskilt for mænd hhv. kvinder.

Tabel 6.1 Politiets kendskab til partnervold i 2020 ifølge de partnervoldsudsatte respondenter. Procent.

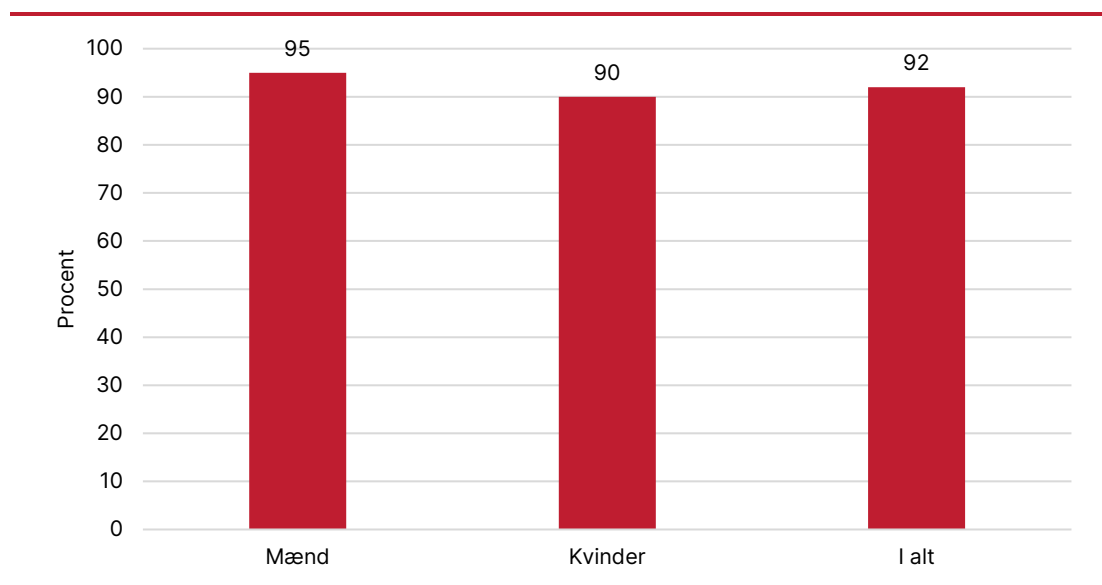
	Procent
Har selv anmeldt partnervold	5
Politiet fået kendskab på anden måde	4
Mørketal	92
I alt	101

Anm.: N = 553.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

For begge køn kan vi dog rapportere et samlet mørketal, dvs. den partnervold, politiet ikke har kendskab til: Det er 90 pct. for kvinder og 95 pct. for mænd, jf. Figur 6.1. Politiets kendskab til, at mænd er udsatte for partnervold skyldes hovedsagligt, at de får kendskab til volden på anden vis end gennem en anmeldelse fra den, der er voldsudsat.

Figur 6.1 Procentdel partnervold, som politiet ikke har kendskab til (mørketallet). Opgjort for mænd og kvinder i 2020. Procent.

Anm.: N (mænd)= 157, N (kvinder)= 396.

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

I Tabel 6.2 har vi opgjort, hvordan mørketallet fordeler sig efter de partnervoldsformer, som undersøgelsen spørger til. Tabellen, som er opgjort for begge køn, viser, at mørketallet varierer mellem 72 og 96 pct., afhængigt af hvilken partnervoldsform respondenterne har været udsat for gennem det seneste år. Opgørelsen viser, at trusler om vold fra en nuværende eller tidligere partner samt økonomisk partnervold er de voldsformer, der oftest er blevet anmeldt eller er kommet til politiets kendskab på anden vis. Omvendt er psykisk vold i form af nedgøring og seksuel tvang²⁰ de partnervoldsformer, som politiet sjældnest får kendskab til ifølge respondenterne.

Tabel 6.2 Politiets kendskab til forskellige former for partnervold i 2020. Opgjort samlet for mænd og kvinder. Procent.

	Mørketal partnervold	Politiet har fået kendskab på anden måde	Har selv anmeldt
Psykisk partnervold: trusler	76	8	16
Psykisk partnervold: nedgøring	96	2	2
Psykisk partnervold: kontrol	93	-	-
Økonomisk partnervold	72	-	-
Fysisk partnervold: rusket, skubbet, revet i håret	92	-	-
Fysisk partnervold: slået, sparket	86	-	-
Seksuel partnervold: pres/tvang til berøring, samleje, anden kønslig omgang	-	-	-

Anm.: - betyder, at respondentgrundlaget i analysen er for småt i en eller flere celler ($n < 5$), til at vi afrapporterer tallene.

N (udsat for partnervold i alt) = 553 (for de enkelte voldsformer varierer antallet af personer mellem 20 og 378).

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

Vi har endvidere belyst, om mørketallet varierer, afhængigt af om der er tale om partnervold, som er begået af en nuværende eller tidligere partner, eller om volden er begået af andre (fx bekendte, fremmede, på arbejdspladsen mv.). Fordelingerne fremgår af Tabel 6.3, som omfatter besvarelser for mænd og kvinder samlet. Tendensen i tabellen er, at der for alle undersøgte voldsformer er et højere mørketal, når volden er begået af en nuværende eller tidligere partner, frem for når volden er udøvet af én, der tilhører en anden social relation. For samtlige voldsformer gælder det dog, at ingen af forskellene er statistisk signifikante.

²⁰ Procentdelen af seksuel tvang udført af tidligere eller nuværende partner, som politiet kender til, er for småt, til at vi kan afrapportere mørketallet.

Tabel 6.3 Andel vold politiet ikke har kendskab til (mørketal). Opgjort for partnervold hhv. oplevet vold i andre relationer i 2020. Opgjort for begge køn. Procent.

	Partnervold	Vold i andre relationer	Test
Psykisk vold: trusler	76	74	Insig.
Psykisk vold: nedgøring	96	95	Insig.
Psykisk vold: kontrol	93	85	Insig.
Økonomisk vold	72	69	Insig.
Fysisk vold: rusket, skubbet, revet i håret	92	85	Insig.
Fysisk vold: slået, sparket	86	76	Insig.
Seksuel vold: berøring, samleje, anden kønslig omgang	-	93	Insig.

Anm.: - betyder, at respondentgrundlaget i analysen er for småt, i en eller flere celler ($n < 5$), til at vi afrapporterer tallene.

N (udsat for partnervold i alt) = 553 (for de enkelte voldsformer varierer antallet af personer mellem 20 og 378).

N (udsat for vold i andre relationer i alt) = 2.630 (for de enkelte voldsformer varierer antallet af personer mellem 46 og 1855).

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

Endelig har vi kortlagt, om den voldsudøver, der politianmeldes, er en nuværende eller tidligere partner. Tallene er for små til, at vi kan rapportere dem i tabelform. Resultaterne viser dog, at meget få respondenter har oplyst, at de har politianmeldt en nuværende partner. I langt hovedparten af tilfældene, hvor en partner politianmeldes for vold, er der således tale om en tidligere partner, der har udøvet volden.

6.3 Sociale karakteristika blandt dem, der anmelder partnervold

Vi har belyst, om partnervoldsudsattes villighed til at anmelde volden varierer med udvalgte sociale karakteristika: køn, alder, herkomst, uddannelseslængde og beskæftigelse. Da analyserne bygger på et begrænset datagrundlag ($n = 552$), har vi kun medtaget fem sociale karakteristika i modellerne og slået kategorier sammen, således at de sociale karakteristika vi analyserer, alle er binære. Analysen er baseret på logistisk regression og viser, jf. Tabel 6.4 (model 1), at der ikke er statistisk signifikant sammenhæng mellem anmeldelsesvilligheden og de partnervoldsudsattes alder, uddannelsesniveau og beskæftigelsesstatus. Til gengæld spiller køn og herkomst en rolle, idet partnervoldsudsatte, der er kvinder, eller som har en indvandrer- eller efterkommerbaggrund, signifikant hyppigere end udsatte mænd eller udsatte med en dansk baggrund har anmeldt partnervolden.

6.4 Sammenhæng mellem anmeldeshyppighed og det at modtage hjælp og støtte i andre kontekster

Vi har undersøgt, om partnervoldsudsattes villighed til at anmelde partnervold hænger sammen med, om man modtager hjælp og støtte i andre kontekster. Hjælp og støtte er belyst ved følgende tre indikatorer: Om man oplever at blive diskrimineret, om man oplever at få den støtte fra andre mennesker, som man har brug for, og om man har haft kontakt med kommunen i forbindelse med familiens økonomi eller sygdom.

Analyseresultaterne, som er baseret på logistisk regression, er vist i Tabel 6.4 (model 2). Modellen tager højde for betydningen af de sociale karakteristika, som vi har behandlet ovenfor. Tabellen viser, at anmeldelsesvilligheden ikke er forbundet med, om man føler sig diskrimineret. Til gengæld er der en signifikant øget sandsynlighed for, at man har anmeldt volden, hvis man oplever at få nødvendig støtte fra andre mennesker, eller hvis man har været i kontakt til kommunen. Det er ikke muligt at afdække, hvad der er årsag og virkning bag de identificerede sammenhænge.

Tabel 6.4 Logistiske regressionsmodeller om sammenhænge mellem udvalgte sociale karakteristika hhv. social støtte og anmeldelse af partnervold. Vist som marginale effekter.

Afhængig variabel	Anmeldt partnervold 1=anmeldt 0=ikke anmeldt	
	Model 1	Model 2
Model nr.		
Køn		
Mand	ref.	ref.
Kvinde	0,04*	0,05*
Alder		
16-39 år	ref.	ref.
40-64 år	-0,04	-0,04
Uddannelse		
Grund, Gym, Erhv, KVV	ref.	ref.
MVU, LVU	-0,00	0,01
I beskæftigelse eller udd.		
Ja	ref.	ref.
Nej	0,02	0,02
Herkomst		
Dansk	ref.	ref.
Indvandrer eller efterkommer	0,17**	0,16**
Oplevelse af at få social støtte		
Meget /lidt uenig/hverken eller/lidt enig		ref.
Meget enig		0,04*
Udsat for diskrimination		
Nej		ref.
Ja		-0,02
Kontakt til kommunen pga. familiens handicap eller økonomi		
Nej		ref.
Ja		0,07*

Anm.: N (både mænd og kvinder, der er udsat for partnervold) = 552.

Pseudo-R² beregnet i logistisk model: (model 1=0,19), (model 2 = 0,27).

Kilde: VIVEs data fra SHILD (Survey of Health, Impairment and Living conditions in Denmark), 2020.

6.5 Opsamling og diskussion

Blandt de relativt få respondenter, som har været udsat for mindst en form for partner-vold gennem det seneste år, er det kun 5 pct., der har anmeldt volden til politiet. Yderligere 4 pct. har oplyst, at politiet har fået kendskab til volden på anden vis. Det samlede mørketal, hvor politiet ikke får kendskab til partnervolden, er ifølge undersøgelsen på 92 pct., et tal, der dog er højere for mandlige end kvindelige partnervoldsudsatte.

Den beskedne andel af partnervoldsudsatte, der har anmeldt volden, begrænser de videre analysemuligheder. Tendensen er, at mørketallet er højere, hvis man har været udsat for partnervold, end hvis man har været udsat for vold, der er begået af andre (fx bekendte, fremmede, på arbejdspladsen mv). Partnervold kommer hyppigst til politiets kendskab, når der er tale om trusler eller økonomisk partnervold sammenlignet med andre partnervoldsformer. Den partnervold, som politiet får kendskab til, drejer sig i næsten alle tilfælde om vold, der er udøvet af en tidligere – og ikke en nuværende – partner.

Undersøgelsen har belyst, om personer, der anmelder partnervold, har særlige sociale karakteristika og finder, at volden hyppigere anmeldes af kvinder og af personer med anden herkomst end dansk. Andre udvalgte baggrundsforhold som alder, uddannelseslængde og beskæftigelsesstatus har ifølge denne analyse ikke sammenhæng med anmeldelsesvilligheden. Vi har videre undersøgt, om villigheden til at anmelde partnervold har sammenhæng med oplevelsen af at blive støttet i andre kontekster. Analysen viser, at der er en øget sandsynlighed for, at man har anmeldt partnervolden, hvis man oplever at få nødvendig støtte fra andre mennesker, eller hvis man har været i kontakt med kommunen. Det er ikke muligt at afdække, hvad der er årsag og virkning bag disse sammenhænge.

Analysens fund når frem til et langt højere mørketal for partnervold end Justitsministeriets offerundersøgelse (Justitsministeriets Forskningskontor, 2021). Det hænger utvivlsomt sammen med, at SHILD indfanger et bredt repertoire af vold, herunder også hændelser, som ikke passerer tærsklen for, hvad man i strafferetlig forstand ville kalde kriminel adfærd. I offerundersøgelsen anvendes en mere restriktiv tilgang, der i højere grad fokuserer på den mere alvorlige vold, som også oftere bliver anmeldt til politiet.

Litteratur

- Amilon, A., Bojsen, L. B., Østergaard, S. V., & Rasmussen, A. H. (2017). *Personer med handicap: Hverdagsliv og levevilkår 2016*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Amilon, A., Østergaard S. V., & Olsen, R. F. (2021). *Mennesker med handicap: Hverdagsliv og levevilkår 2020*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Anderson, K. L. (2010). Conflict, power, and violence in families. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 726-742.
- Andersson, T., Heimer, G., & Lucas, S. (2014). *Våld och hälsa: En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns voldsutsatthet samt kopplingen til hälsa*. Uppsala: Nationellt Centrum för Kvinnofrid.
- Andrade, S. B., Casier, F., & Skov, P. R. (2020). *Risici og konsekvenser ved voldsforbrydelser: En statistisk kortlægning af ofre og deres familiers liv i Danmark*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Bjørnholt, M. (2021). I skyggen av likestillingen – voldsutsatte mødre i Norge. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 5(6), 1-18.
- Bjørnholt, M., & Hjemdal, O. K. (2018). Measuring violence, mainstreaming gender: Does adding harm make a difference? *Journal of Gender-Based Violence*, 2(3), 465-479.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Campbell, J. C., & Kendall-Tackett, K. A. (2004). "Intimate Partner Violence: Implications for Women's Physical and Mental Health". In K. Kendall-Tackett (Ed.), *Handbook of Women, Stress and Trauma*, p. 256. New York: Routledge.
- Chen, J., Walters, M. L., Gilbert, L. K., & Patel, N. (2020). Sexual violence, stalking, and intimate partner violence by sexual orientation, United States. *Psychology of Violence*, 10(1), 110-119.
- Dahlberg, L. L., & Krug, E. G. (2002). "Violence – a global public health problem". In E. G. Krug, L. L. Dahlberg, J. A. Mercy, A. B. Zwi, & R. Lozano (Eds.), *World Report on Violence and Health*, pp. 3-21. Geneva: World Health Organization.
- Damgaard, M., Steffensen, T., & Bengtsson, S. (2013). *Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med funktionsnedsættelse: En analyse af sammenhængen mellem hverdagsliv, samliv, udsathed, og type og grad af funktionsnedsættelse*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Danmarks Statistik (2021). Anmeldelser for vold mod privatperson stiger igen. *Nyt fra Danmarks Statistik: Kriminalitet*, 3. kv. 2021(372), 1-2.

- Deen, L., Johansen, K. B. H., Møller, S. P., & Laursen, B. (2018). *Vold og seksuelle krænkelse: En afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelse samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelse*. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU.
- Devries, K. M., Mak, J. Y., Bacchus, L. J., Child, J. C., Falder, G., Petzold, M., Astbury, J., & Watts, C. H. (2013). Intimate partner violence and incident depressive symptoms and suicide attempts: A systematic review of longitudinal studies. *PLOS Medicine*, 10(5), 1-11.
- Doidge, J. C., Higgins, D. J., Delfabbro, P., & Segal, L. (2017). Risk factors for child maltreatment in an Australian population-based birth cohort. *Child Abuse & Neglect*, 64(20174), 47-60.
- Dokkedahl, S. B., Rønde Kristensen, T., Murphy, S., & Elklit, A. (2021). The complex trauma of psychological violence: cross-sectional findings from a Cohort of four Danish Women Shelters. *European Journal of Psychotraumatology*, 12(1), 1-13.
- Familieretshuset (2020). *Separationer og skilsmisser*. København: Familieretshuset.
- Finkelhor, D., Ormrod, R. K., & Turner, H. A. (2007). Poly-victimization: A neglected component in child victimization. *Child Abuse & Neglect*, 31(1), 7-26.
- FRA. (2014). *Vold mod kvinder: en EU-undersøgelse. Oversigt over resultater*. Luxembourg: FRA – Den Europæiske Unions Publikationskontor.
- Frenzel, A. (2014). *Brott i nära relationer: En nationell kartläggning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Frisch, M., Moseholm, E., Andersson, M., Bernhard Andresen, J., & Graugaard, C. (2019). *Sex i Danmark: Nøgletal fra Projekt Sexus 2017-2018*. København: Statens Seruminstitut & Aalborg Universitet.
- Golding, J. M. (1999). Intimate partner violence as a risk factor for mental disorders: A meta-analysis. *Journal of Family Violence*, 14(2), 99-132.
- Hamby, S. (2016). Self-report measures that do not produce gender parity in intimate partner violence: A multi-study investigation. *Psychology of Violence*, 6(2), 323-335.
- Hamby, S. & Grych, J. (2013). *The Web of Violence: Exploring Connections among Different Forms of Interpersonal Violence and Abuse*. Berlin: Springer Science & Business Media.
- Helweg-Larsen, K. (2012). *Vold i nære relationer: Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark*. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU.
- Johnson, M. P. (2006). Conflict and control: Gender symmetry and asymmetry in domestic violence. *Violence Against Women*, 12(11), 1003-1018.

- Johnson, M. P., Leone, J. M., & Xu, Y. (2014). Intimate terrorism and situational couple violence in general surveys: Ex-spouses required. *Violence against Women*, 20(2), 186-207.
- Johnson, D. M., Zlotnick, C., & Perez, S. (2008). The relative contribution of abuse severity and PTSD severity on the psychiatric and social morbidity of battered women in shelters. *Behavior Therapy*, 39(3), 232-241.
- Justitsministeriets Forskningskontor (2021). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: Offerundersøgelserne 2005-2020*. København: Justitsministeriets Forskningskontor.
- Kyvsgaard, B. (2015). "Jo større jo bedre?" In B. Kyvsgaard, J. Vestergaard, L. Holmberg, & T. Elholm (Eds.), *Kriminalistiske pejlinger: Festskrift til Felmming Balvig*, pp. 171-186. København: Jurist- og Økonomiforbundet.
- Lagdon, S., Armour, C., & Stringer, M. (2014). Adult experience of mental health outcomes as a result of intimate partner violence victimisation: A systematic review. *European Journal of Psychotraumatology*, 5(1), 1-12.
- Lausten, M., & Andreassen, A. G. (2021). *Karakteristik af udsatte forældre anno 2019*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Mannov, J., Østergård, C., & Minke, L. K. (2020). *Kriminalitetsudviklingen i Danmark under Covid-19 Pandemien*. København: Det Kriminalpræventive Råd.
- Neset, M. B., Gudde, C. B., Mentzoni, G. E., & Palmstierna, T. (2021). Intimate partner violence during COVID-19 lockdown in Norway: The increase of police reports. *BMC Public Health*, 21(1), 1-8.
- Ottosen, M. H., Andreassen, A. G., Dahl, K. M., Hestbæk, A. D., Lausten, M., & Rayce, S. B. (2018). *Børn og unge i Danmark: Velfærd og trivsel 2018*. København: VIVE - Det National Forsknings-og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M. H., Frederiksen, S., & Henze-Pedersen, S. (2020). *Psykisk vold mod børn i hjemmet: Et vidensgrundlag*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M. H., & Henze-Pedersen, S. (2021). *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn: En vidensopsamling*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M. H., & Østergaard, S. V. (2018). *Psykisk partnervold: En kvantitativ kortlægning*. København: VIVE-Det Nationale Forsknings-og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M. H., & Østergaard, S. V. (2022). *Danskernes kendskab til partnervold*. København: VIVE-Det Nationale Forsknings-og Analysecenter for Velfærd.
- Pape, H., & Stefansen, K. (2004). *Den skjulte volden? En undersøgelse av Oslobefolkningens utsatthet for trusler, vold og seksuelle overgrep*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

- Piquero, A. R., Jennings, W. G., Jemison, E., Kaukinen, C., & Knaul, F. M. (2021). Domestic violence during the COVID-19 pandemic-Evidence from a systematic review and meta-analysis. *Journal of Criminal Justice*, 74(2021), 2-10.
- Sabina, C. & Straus, M. A. (2008). Polyvictimization by dating partners and mental health among US college students. *Violence and Victims*, 23(6), 667-682.
- Stark, E. (2009). *Coercive control: The entrapment of women in personal life*. Oxford: Oxford University Press.
- Straus, M. A., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S., & Sugarman, D. B. (1996). The Revised Conflict Tactics Scales (CTS2). *Journal of Family Issues*, 17(3), 283-316.
- Stith, S. M., Rosen, K. H., Middleton, K. A., Busch, A. L., Lundeberg, K., & Carlton, R. P. (2000). The intergenerational transmission of spouse abuse: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 62(3), 640-654.
- Stith, S. M., Smith, D. B., Penn, C. E., Ward, D. B., & Tritt, D. (2004). Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: A meta-analytic review. *Aggression and Violent Behavior*, 10(1), 65-98.
- Smith-Marek, E. N., Cafferky, B., Dharnidharka, P., Mallory, A. B., Dominguez, M., High, J., Stith, S. M., & Mendez, M. (2015). Effects of childhood experiences of family violence on adult partner violence: A meta-analytic review. *Journal of Family Theory & Review*, 7(4), 498-519.
- Thoresen, S. & Hjemdal, O. K. (Eds.) (2014). *Vold og voldtekt i Norge: En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2000). *Full Report of the Prevalence, Incidence, and Consequences of Violence Against Women: Findings from the National Violence Against Women Survey*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice.
- UN Women & WHO (2020). *Violence against Women and Girls: Data Collection during COVID-19*. New York: UN Women.
- Walby, S., & Towers, J. (2018). Untangling the concept of coercive control: Theorizing domestic violent crime. *Criminology & Criminal Justice*, 18(1), 7-28.
- Walters, M., Chen, J., & Breiding, M. (2011). *National Intimate Partner And Sexual Violence Survey: 2010 Findings on Victimization by Sexual Orientation*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Weih, N., & Nymand Frederiksen, M. (2020). *Partnervold under COVID-19*. København: Lev Uden Vold.
- WHO (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence*. Geneva: World Health Organization.

Yakubovich, A. R., Stöckl, H., Murray, J., Melendez-Torres, G. J., Steinert, J. I., Glavin, C. E. Y., & Humphreys, D. K. (2018). Risk and protective factors for intimate partner violence against women: Systematic review and meta-analyses of prospective–longitudinal studies. *American Journal of Public Health, 108*(7), 1–11.

Bilag 1 Bilagstabeller

Bilagstabel 1.1 Spørgeformuleringer og fund om partnervold i syv undersøgelser, 2012-2022

	Respondentgrundlag	Livstidsperspektiv (eller seneste 5 år):		Seneste år eller aktuelt		Estimeret antal om året
		Spørgsmål:	Pct.:	Spørgsmål:	Pct.:	
Helweg-Larsen (2012)	N = 15.165 personer i 16-74-årsalderen			Fysisk partnervold: Er du inden for det seneste år blevet udsat for en eller flere af følgende former for fysisk overgreb? a Skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende b Sparket, slået med knyttet hånd eller genstand c Kastet ind mod møbler, vægge, ned ad trappe eller lignende d Udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben	Kvinder: 1,5 pct. Mænd 0,5 pct.	33.000 kvinder 13.000 mænd
				Seksuelle overgreb fra partner: Er du inden for det seneste år blevet udsat for en eller flere af følgende former for seksuelle overgreb? a Forsøg på tvunget samleje? b Gennemført tvunget samleje? c Tvunget samleje, inkl. forsøg)	Kvinder: 0,5 pct. Mænd 0,1 pct.	

Respondentgrundlag		Livstidsperspektiv (eller seneste 5 år):		Seneste år eller aktuelt		Estimeret antal om året
		Spørgsmål:	Pct.:	Spørgsmål:	Pct.:	
FRA (2014) ²¹	N = 1.500 danske kvinder i 15-74-årsalderen	Physical violence: Since you were 15 years old until now/in the past 12 months, how often has someone: • Pushed you or shoved you? • Slapped you? • Thrown a hard object at you? • Grabbed you or pulled your hair? • Beaten you with a fist or a hard object, or kicked you? • Burned you? • Tried to suffocate you or strangle you? • Cut or stabbed you, or shot at you? • Beaten your head against something?	Kvinder: 29 pct.	Fysisk partnervold: [se kolonne 3]	Kvinder i alt: 3 pct.	Ikke opgjort
		Psychological violence: How often does your current partner/Did any previous partner ever... • try to keep you from seeing your friends? • try to restrict your contact with your family of birth or relatives? • insist on knowing where you are in a way that goes beyond general concern? • get angry if you speak with another man? (or another woman, if the partner is a woman) • become suspicious that you are unfaithful? • prevent you from making decisions about family finances and from shopping independently? • forbid you to work outside the home? • forbid you to leave the house, take away car keys or lock you up? How often would you say that your current partner has/Has any previous partner ever... • belittled or humiliated you in front of other people? • belittled or humiliated you in private? • done things to scare or intimidate you on purpose, for example by yelling and smashing things? • made you watch or look at pornographic material against your wishes? • threatened to take the children away from you? • threatened to hurt your children? • hurt your children? • threatened to hurt or kill someone else you care about? How often has something like this happened to you? Your current partner/any of your previous partners has... • threatened to hurt you physically?	Kvinder: 60 pct.	Psykisk partnervold: [se kolonne 3]	Intet samlet mål er opgjort	Ikke opgjort

²¹ Den engelske version af spørgsmålene bringes her; de danske respondenter er udspurgt efter en dansk oversættelse af skemaet.

Respondentgrundlag		Livstidsperspektiv (eller seneste 5 år):		Seneste år eller aktuelt		Estimeret antal om året
		Spørgsmål:	Pct.:	Spørgsmål:	Pct.:	
		Seksuel partnervold: Since you were 15 years old until now/in the past 12 months, how often has someone: • Forced you into sexual intercourse by holding you down or hurting you in some way? [IF NEEDED: By sexual intercourse we mean here forced oral sex, forced anal or vaginal penetration.] • Apart from this, attempted to force you into sexual intercourse by holding you down or hurting you in some way? [IF NEEDED: By sexual intercourse we mean here forced oral sex, forced anal or vaginal penetration.] • Apart from this, made you take part in any form of sexual activity when you did not want to or you were unable to refuse? • Or have you consented to sexual activity because you were afraid of what might happen if you refused? The questions on physical and sexual violence were asked separately regarding the current partner, previous partner and other persons.	Kvinder: 11 pct.	Seksuel partnervold: [se kolonne 3]	Kvinder: 1 pct.	Ikke opgjort
Ottosen & Østergaard (2018)	N = 18.955 personer i 16-64-årsalderen			Partnervold i alt: [Baseret på optælling hen over de partnervoldsformer, som indgår i undersøgelsen]	Partnervold i alt: 3,5 pct. Kvinder: 4,9 pct. Mænd: 2,0 pct.	Ikke opgjort
				Fysisk partnervold: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har rusket dig, skubbet til dig eller revet dig i håret? Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har truet dig med vold, slået dig, sparket dig eller været voldelig over for dig?	Fysisk partnervold i alt: 1,9 pct. Kvinder: 1,6 pct. Mænd 0,7 pct.	Ikke opgjort

Respondentgrundlag		Livstidsperspektiv (eller seneste 5 år):		Seneste år eller aktuelt		Estimeret antal om året
		Spørgsmål:	Pct.:	Spørgsmål:	Pct.:	
				Psykisk partnervold: Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har truet dig med vold? Har du inden for det sidste år oplevet, at en person har nedværdiget eller ydmyget dig, latterliggjort dig, kritiseret dig konstant eller kaldt dig øgenavne?	Psykisk partner-vold i alt: 2,5 pct. Kvinder: 3,9 pct. Mænd: 1,2 pct.	Ikke opgjort
				Seksuel partnervold: Har du inden for det sidste år følt, at en person har presset eller tvunget dig til samleje, berøring eller anden kønslig omgang?	Seksuel partner-vold i alt: 0,7 pct. Kvinder: 0,9 pct. Mænd: 0,6 pct.	Ikke opgjort
Deen et al. (2018)	N = 14.022 personer fra 16-årsalderen			Fysisk partnervold: Er du inden for det seneste år blevet udsat for en eller flere af følgende former for fysisk overgreb? a Skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende b Sparket, slået med knyttet hånd eller genstand c Kastet ind mod møbler, vægge, ned ad trappe eller lignende d Udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben	Kvinder: 1,6 pct. Mænd: 0,8 pct.	Fysisk partnervold: Kvinder: 38.000 Mænd: 19.000

Respondentgrundlag		Livstidsperspektiv (eller seneste 5 år):		Seneste år eller aktuelt		Estimeret antal om året
		Spørgsmål:	Pct.:	Spørgsmål:	Pct.:	
				Seksuel partnervold: Er du inden for det seneste år blevet udsat for en eller flere af følgende former for seksuelle overgreb? a Forsøg på tvunget samleje? b Gennemført tvunget samleje? c Tvunget samleje, inkl. forsøg)	Kvinder: 0,5 pct. Mænd: Ikke opgjort	Ikke opgjort
Frisch et al. (2019)	N = 30.702 personer i 15-89-årsalderen	Fysisk og psykisk partnervold: Har du nogensinde været i et parforhold, hvor din partner jævnligt ydmygede, truede eller slog dig?	I alt: 7,4 pct. Kvinder: 12,0 pct. Mænd 2,9 pct.	Fysisk og psykisk partnervold Er du aktuelt i et parforhold, hvor din partner jævnligt ydmyger, truer eller slår dig?	I alt: 4,4 pct. (ikke opgjort efter køn)	Ikke opgjort
		Seksuelt overgreb: Kan ikke opgøres præcist for partnervold	N/A	Ikke opgjort	N/A	Ikke opgjort
Justitsministeriets Forskningskontor (2021)	2005-2020: N = 186.229 personer i 16-74-årsalderen			Vold (Fysisk): Forekomsten af vold diskuteres meget for tiden. Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at du blev bange? [Partnervold afdækket ved at spørge til, hvem udøver var ved den sidste hændelse]	Partnervold (Fysisk): I alt: 0,1 pct. (heraf er 90 pct. kvinder)	Partnervold (Fysisk): 4.360

	Respondentgrundlag	Livstidsperspektiv (eller seneste 5 år):		Seneste år eller aktuelt		Estimeret antal om året
		Spørgsmål:	Pct.:	Spørgsmål:	Pct.:	
	N = 13.254: 16-74-årsalderen (2020)	Psykisk vold: Har du inden for de seneste 5 år været udsat for psykisk vold? Det vil sige, at en person nært knyttet til din husstand gentagne gange over en periode har udsat dig for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd med henblik på at styre dig?	I alt: 6,8 pct. ²²	Psykisk vold: [se kolonne 3; opgjort ved filter: Inden for de seneste 12 måneder]	Psykisk vold I alt: 2,5 pct. Kvinder: 3 pct.; Mænd: 2 pct.	Psykisk vold: 108.200
		Voldtægt: Har du inden for de seneste 5 år været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, altså at en person ved brug af vold, eller trusler om vold, har forsøgt at tvinge dig til eller rent faktisk har tvunget dig til samleje	Ofre for voldtægt inden for den seneste femårige periode, 2008-2020: I alt 1,5 pct. blandt kvinder (ikke opgjort særskilt for partnervold)	Voldtægt (2018-2020): [se kolonne 3; opgjort ved filter: Inden for de seneste 12 måneder]	Voldtægt i alt: 0,5 blandt kvinder, heraf var 38% begået af nuværende partner	Voldtægt: Kan ikke opgøres for partnervold
Ottosen & Østergård (2022)	N = 1.684 personer i 16-64-årsalderen	Partnervold generelt ²³ : Har du siden 15-årsalderen selv oplevet, at en partner har udsat dig for fysisk, psykisk eller seksuel vold?	I alt: 20,1 pct. Kvinder: 28,7 pct. Mænd: 11, 5 pct.	Partnervold, generelt: [Se kolonne 3; filter: er det sket inden for det seneste år?]	I alt: 2,5 pct. Kvinder: 3,6 pct. Mænd: 1,5 pct.	Ikke opgjort
		Fysisk partnervold: Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, der i alvor har slået, banket eller sparket dig eller gjort noget andet for at skade dig fysisk (fx kastet med noget, skubbet, trukket dig i håret, taget kvælertag)?	I alt: 10 pct. Kvinder: 14,2 pct. Mænd: 5,8 pct.	Fysisk partnervold: [Se kolonne 3; filter: er det sket inden for det seneste år?]	I alt: kan ikke opgøres. Kvinder: 0,6 pct. Mænd: kan ikke opgøres	Ikke opgjort

²² Godt halvdelen af undersøgelsens ofre for psykisk vold oplyste, at gerningspersonen var en nuværende eller tidligere partner, herunder knap 20 pct. en nu forhenværende partner, godt en fjerdedel en nuværende partner og knap én ud af ti var en forhenværende partner.

²³ Spørgsmålene om egne erfaringer med partnervold stillet, efter at respondenterne har fået en grundig introduktion til emnet, herunder også efter at de har forholdt sig til en række holdningsspørgsmål og hypotetiske scenarier om partnervold.

Respondentgrundlag		Livstidsperspektiv (eller seneste 5 år):		Seneste år eller aktuelt		Estimeret antal om året
		Spørgsmål:	Pct.:	Spørgsmål:	Pct.:	
		Psyisk partnervold: Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, der gentagne gange har forsøgt at holde dig nede (fx ved at nedgøre, ydmyge, latterliggøre eller kritisere dig, ved at bruge øgenavne eller ved at true med at skade nogen, du holdt af)? Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, som har forsøgt at kontrollere dig og din færden, (fx ved at begrænse din kontakt til venner eller familie, ved at være urimelig jaloux eller ved altid at ville vide, hvor du var)?	Psyisk vold i alt: 16,2 pct. Kvinder: 24,0 pct. Mænd: 8,6 pct.	Psyisk partnervold: [Se kolonne 3; filter: er det sket inden for det seneste år?]	Psyisk vold alt: 2,3 pct. Kvinder: 3,4 pct. Mænd: 1,3 pct.	Ikke opgjort
		Seksuel partnervold: Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, der har forsøgt at tvinge eller faktisk har tvunget dig til sex (fx ved at true dig, holde dig nede eller sætte dig i en situation, hvor du ikke kunne sige fra)?	I alt: 6,2 pct. Kvinder: 11,1 pct. Mænd: 1,3 pct.	Seksuel partnervold: [Se kolonne 3; filter: er det sket inden for det seneste år?]	I alt: Kan ikke opgøres	Ikke opgjort

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD